

ΕΠΙΤΡΟΠΗ για μια ΔΙΕΘΝΗ των ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
COMMITTEE for a WORKERS' INTERNATIONAL - C.W.I.

η κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού η Ελλάδα & η CWI

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Σοσιαλιστική Διεθνιστική Οργάνωση

Ιούλης 2010

Η κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού

η Ελλάδα & η C.W.I.

Συνέντευξη με τον Πίτερ Τάαφ

Στα μέσα του Ιούνη, ο Πίτερ Τάαφ, ιδρυτικό στέλεχος της CWI και γραμματέας του Σοσιαλιστικού Κόμματος, τμήματος της CWI σε Αγγλία και Ουαλία, βρέθηκε για διακοπές στην Ελλάδα. Με την ευκαιρία της παρουσίας του εδώ, συμμετείχε σε σύσκεψη της κεντρικής επιτροπής του Ξεκινήματος. Στη σύσκεψη αυτή συζητήθηκαν οι διεθνείς εξελίξεις καθώς και οι εξελίξεις στην Ελλάδα. Ο σύντροφος Πίτερ συμμετείχε στη συζήτηση, συνέβαλε σ' αυτήν, μετέφερε εμπειρίες και συμπεράσματα από τη διεθνή κατάσταση, από την ιστορία του κινήματος διεθνώς και από την διεθνή εμπειρία της CWI.

Μετά το τέλος της συνάντησης της Κ.Ε. το Ξεκίνημα εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία της παρουσίας του εδώ για να πάρει τη συνέντευξη που ακολουθεί, θέτοντάς του μια σειρά από ερωτήματα που αφορούν την παγκόσμια κρίση, την κρίση στην Ευρώπη, το πώς είδε τις εξελίξεις στην Ελλάδα καθώς και την ιστορία της CWI.

Πολλά από αυτά είναι άγνωστα στο ελληνικό κοινό και ιδιαίτερα στη γενιά των νέων αγωνιστών που αναζητούν απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα της εποχής, που ψάχνουν απαντήσεις στο μαρξισμό για έξοδο από την οικονομική κρίση που καταστρέφει τις ζωές τους. Ιδιαίτερα οι μεγάλοι αγώνες του Βρετανικού εργατικού κινήματος των δεκαετιών του 70 και του 80, είναι εντελώς άγνωστοι στη νέα, αλλά και σε μεγάλο μέρος της παλιάς γενιάς. Άγνωστες επίσης είναι πολλές πτυχές της ιστορίας της CWI.

Θέτοντας αυτά τα ερωτήματα στον σ. Πίτερ Τάαφ το Ξεκίνημα ελπίζει μέσα από τις απαντήσεις του να συμβάλει στην εξαγωγή πιο ολοκληρωμένων συμπερασμάτων από τους αγωνιστές που μπαίνουν σήμερα σε νέες μάχες, σε αυτή την «νέα εποχή» όπως την χαρακτηρίζουμε για το ελληνικό αλλά και για το διεθνές εργατικό κίνημα.

Ξεκίνημα, 15 Ιούλη 2010

Σύντροφε Πίτερ, κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2009 και το πρώτο τρίμηνο του 2010 οι οικονομίες της ευρωζώνης εμφάνισαν ρυθμούς ανάπτυξης του 0.1% έως 0.2%. Διάφοροι οικονομολόγοι διεθνώς υποστηρίζουν ότι αυτό αποτελεί την αρχή της εξόδου της παγκόσμιας οικονομίας από την κρίση. Υπάρχει οποιαδήποτε βάση για αυτές τις εκτιμήσεις, τη στιγμή που η ήπειρος σαν σύνολο αντιμετωπίζει ένα τεράστιο κύμα πολιτικών λιτότητας;

Δεν υπάρχει απολύτως καμία βάση στην άποψη ότι η Ευρώπη, οι οικονομίες της Ευρωζώνης ή τελικά η ίδια η παγκόσμια οικονομία, βρίσκονται σε φάση εξόδου από την παγκόσμια κρίση. Στην πραγματικότητα η οικονομική ανάπτυξη στο τέλος του 2009 ήταν εξαιρετικά πενιχρή και συνεχίζει έτσι και στη διάρκεια του 2010, χωρίς καμία προοπτική καλύτερευσης για τις οικονομίες της Ευρώπης και του πλανήτη.

Ιστορικά μιλώντας οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης της Ευρώπης βρίσκονται σε καθοδική πορεία. Ενδεικτικά, την περίοδο 1981-1993 το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) αναπτυσσόταν με ετήσιους ρυθμούς 2.25% κατά μέσο όρο. Μειώθηκε στο 2% την περίοδο 1993-2003 και σήμερα βρίσκεται σε ένα μέσο όρο του 1%. Για να χρησιμοποιήσω τα λόγια του Χέρμαν Βαν Ρομπέι, του πρόεδρου της Ε.Ε.:

«Αυτή η κρίση έχει αποκαλύψει την αδυναμία μας. Οι ρυθμοί ανάπτυξής μας είναι πολύ χαμηλοί για να μπορέσουν να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας και για να μας επιτρέψουν να διατηρήσουμε τις υπάρχουσες κοινωνικές παροχές.»

Ας πάρουμε επίσης τη συνάντηση των G20, τη συνάντηση των ηγετών των 20 πιο ισχυρών καπιταλιστικών κυβερνήσεων του πλανήτη, στο Τορόντο, τον Ιούνιο αυτού του χρόνου. Η συνάντηση αυτή έδειξε την απόλυτη αδυναμία τους να δώσουν οποιαδήποτε λύση στα προβλήματα με τα οποία το σύστημά τους είναι αντιμέτωπο - και τα οποία βέβαια φορτώνουν στις εργατικές μάζες και υποχρεώ-

νουν τους φτωχούς να πληρώσουν.

Αυτή η συνάντηση ήταν προσχεδιασμένη για να γιορτάσει την μεγάλη, υποτίθεται, επιτυχία που είχαν τα διάφορα πακέτα «διάσωσης», τα οποία έριξαν στις οικονομίες τους οι αστικές κυβερνήσεις σε όλο τον πλανήτη και τα οποία θα έσωζαν -υποτίθεται- τον καπιταλισμό από μια βαθιά κρίση τύπου δεκαετίας του '30. Αντί γι' αυτό όμως, είδαμε μία εντυπωσιακή στροφή σαν αποτέλεσμα της οποίας η συνάντηση αυτή στράφηκε στη λιτότητα, στην υποστήριξη πολιτικών όπως αυτή της Βρετανικής κυβερνητικής συμμαχίας Συντηρητικών και Φιλελευθέρων Δημοκρατών, που εφαρμόζει σκληρές πολιτικές λιτότητας και μαζικές περικοπές στις δημόσιες δαπάνες. Η μεταστροφή αυτή των 180° έγινε μέσα σε ένα εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα μερικών μόνο μηνών.

Η συνάντηση αυτή των G20 επιχείρησε να συγκαλύψει τις χτυπητές διαφορές, το χάσμα στην πραγματικότητα, που χώριζε την κυβέρνηση του Μπαράκ Ομπάμα στις ΗΠΑ από τη μια και τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις από την άλλη. Ο Ομπάμα δεν έχει τη δυνατότητα να επιβάλει νέες περικοπές, όπως γίνεται στην Ευρώπη. Τριάντα (30) εκατ. άνθρωποι είναι αυτή τη στιγμή άνεργοι στις ΗΠΑ και μια σειρά πολιτείες καταρρέουν κάτω από το βάρος των χρεών τους. Είναι έτσι υποχρεωμένος να ενισχύσει την οικονομία με ρευστότητα ιδιαίτερα καθώς έχει να αντιμετωπίσει τις εκλογές του ερχόμενου Νοέμβρη. Βέβαια το Αμερικανικό Κογκρέσο είναι ενάντια σε αυτές τις πολιτικές του Ομπάμα και απορρίπτει παραπέρα ενέσεις ρευστότητας. Οι πρωτεργάτες της νέας επίθεσης λιτότητας στην Ευρώπη, το μόνο που θα καταφέρουν μ' αυτές τις πολιτικές είναι να μεγεθύνουν τα προβλήματα και των

ΗΠΑ και του παγκόσμιου καπιταλισμού και τα δικά τους.

Πρωταγωνιστής σ' αυτές τις αντιλαϊκές πολιτικές είναι η Βρετανική κυβέρνηση. Οι καταστροφικές συνέπειες των προτεινόμενων περικοπών στη Βρετανία μόλις τώρα αρχίζουν να συνειδητοποιούνται από τους διάφορους σχολιαστές. Ο Γουίλιαμ Κίγκαν για παράδειγμα του Βρετανικού Observer, έγραψε στις 27 Ιούνη:

«Το πρώην Σοβιετικό καθεστώς συνήθιζε να εφαρμόζει με μεγάλη υπερηφάνεια τα πεντάχρονα σχέδια ανάπτυξης της παραγωγής. Η συμμαχία των Συντηρητικών με τους Φιλελεύθερους στην Βρετανία φαίνεται να εμπνέεται από τα πεντάχρονα πλάνα συρρίκνωσης».

Οι εξαιρετικά χαμηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης στη Βρετανία και την Ευρώπη αλλά και τον παγκόσμιο καπιταλισμό -αν μπορούν καν να ονομαστούν «ρυθμοί ανάπτυξης»- θα δημιουργήσουν νέες μαζικές ουρές ανέργων. Αυτή η ψευτο-ανάπτυξη δεν πρόκειται με τίποτα να αποκαταστήσει την τεράστια καταστροφή που έχει προκληθεί, οικονομικά και κοινωνικά. Ενδεικτικά, ο ρυθμός ανάπτυξης στη Βρετανία αναμένεται να μην ξεπεράσει το 1.25% για το 2010 τη στιγμή που είχαμε μια πτώση σχεδόν -5% το 2009!

Όταν η κυβέρνηση και οι καπιταλιστές οικονομολόγοι μιλούν για «ανάκαμψη», μιλούν για μια «τεχνικού» τύπου ανάκαμψη - δηλαδή κοιτάνε οι ρυθμοί ανάπτυξης του ΑΕΠ να είναι θετικοί, κι όχι κάτω από 0%. Πραγματική φάση ανάπτυξης, όμως, είτε για τη βρετανική είτε για την παγκόσμια οικονομία, τον παγκόσμιο καπιταλισμό, δεν υπάρχει.

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ - το κλαμπ των ανεπτυγμένων βιομηχανικών χωρών του πλανήτη) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) έχουν υποχρεωθεί για μια ακόμα φορά να μειώσουν τις προβλέψεις τους για ανάπτυξη στη παγκόσμια οικονομία για φέτος.

Οι Κεϊνσιανοί καπιταλιστές οικονομολόγοι βρίσκονται σε απόγνωση. Ο παγκόσμια γνωστός αμερικανός Κεϊνσιανός οικονομολόγος Πολ Κρούγκμαν, έγραφε χαρακτηριστικά, την προηγούμενη βδομάδα στους Times της Νέας Υόρκης, αναφερόμενος στην «βαθιά κρίση του 21ου αιώνα». Σωστά, ο Κρούγκμαν, υποδεικνύει ότι στις δυο

μεγάλες, βαθιές κρίσεις στην ιστορία του καπιταλισμού, η πρώτη στη διάρκεια του 19ου αιώνα και η δεύτερη στη διάρκεια της δεκαετίας του '30, δεν είχαμε μια ευθεία καθοδική πορεία αλλά υπήρχαν περίοδοι ανάκαμψης - για παράδειγμα μετά το 1933 στις ΗΠΑ. Και στη συνέχεια προσθέτει το πολύ σημαντικό στοιχείο, ότι αυτές αποτελούσαν σύντομες περιόδους μικρής ανάκαμψης,

«επεισόδια καλυτέρευσης της κατάστασης, τα οποία δεν επαρκούσαν για να λύσουν τα προβλήματα που είχαν δημιουργηθεί από την κρίση και τα οποία στη συνέχεια ακολουθούσαν από νέες υφέσεις».

Οι απόψεις των Κεϊνσιανών οικονομολόγων ήταν ιδιαίτερα «δημοφιλείς» στις γραμμές των καπιταλιστών, την πρώτη περίοδο μετά το ξέσπασμα της κρίσης του 2007-8. Τώρα, όμως, τρομοκρατημένοι από τις συνέπειες των τεράστιων ελλειμμάτων που δημιουργούνται, οι ευρωπαίοι καπιταλιστές, τουλάχιστον, έχουν κινηθεί στην αντίθετη κατεύθυνση, την κατεύθυνση νέων σκληρών πολιτικών λιτότητας - χωρίς τέρμα και χωρίς όριο!

Ο Κεϊνσιανισμός σημαίνει στην ουσία, προσπάθεια να δοθεί ώθηση στην οικονομία μέσα από την κρατική παρέμβαση και τις δημόσιες δαπάνες, με βασικό σκοπό να αποφευχθεί περαιτέρω οικονομική κατάρρευση. Το ερώτημα το οποίο προκύπτει σαν συνέπεια είναι «ποιος θα πληρώσει γι' αυτά». Κι εδώ ξεκινά ένας νέος αδιέξοδος κύκλος για το καπιταλιστικό σύστημα. Αν θα κληθεί να πληρώσει η εργατική τάξη μέσα από νέες υψηλές φορολογίες, η μείωση της αγοραστικής της δύναμης θα υποσκάψει την εσωτερική αγορά. Αν κληθούν να πληρώσουν οι καπιταλιστές, μέσα από αυξημένες φορολογίες ή με άλλο τρόπο, αυτό θα οδηγήσει σε «απεργία των κεφαλαίων», δηλαδή το σταμάτημα των επενδύσεων, το κλείσιμο των εργοστασίων και τη μαζική άνοδο της ανεργίας. Αν καταφύγουν «στο τυπογραφείο», δηλαδή στη μαζική εκτύπωση χαρτονομισμάτων που δεν έχουν σχέση με την παραγωγή (που δεν αντανakλούν μια πραγματική αύξηση αγαθών και υπηρεσιών και μια πραγματική άνοδο της οικονομίας) αυτό θα έχει σαν τελικό αποτέλεσμα την εμφάνιση ψηλού πληθωρισμού. Το αδιέξοδο είναι πραγματικό, όμως, η μέθοδος που εφαρμόζουν σήμερα, των σκληρών, μεγάλων περικοπών, είναι η περίπτωση στην οποία «το φάρμακο είναι χειρότερο από την ασθένεια».

Τις απόψεις του Κρούγκμαν υποστηρίζει και ένας άλλος πολύ γνωστός οικονομολόγος, ο Τζόζεφ Στίγκλιτς, ο οποίος είναι πολύ αιχμηρός και καυστικός όταν καταγγέλλει αυτή τη νέα «εποχή της λιτότητας».

«Αυτές οι πολιτικές», έγραψε στη βρετανική εφημερίδα Independent, στις 27/06/10, «δεν είναι απλά προ-κεϊνσιανές πολιτικές, είναι οι πολιτικές του Χούβερ».

Ο Χέρμπερτ Χούβερ ήταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ την περίοδο του μεγάλου κραχ της Wall Street, το 1929.

«Ο Χούβερ είχε στο κεφάλι του την ιδέα ότι επειδή όποτε υπάρχει ύφεση στην οικονομία μεγαλώνουν τα ελλείμματα, το δικό του καθήκον ήταν να προχωρήσει σε περικοπές για να τα μειώσει».

Το αποτέλεσμα ήταν η μεγάλη κρίση της δεκαετίας του 1930. Τις συμβουλές αυτές τις είχε δώσει στον Χούβερ ο γραμματέας του Υπ. Οικονομικών, Άντριου Μέλον:

«Προχώρα σε εκκαθάριση της αγοράς εργασίας, σε εκκαθάριση των χρηματιστηρίων, σε εκκαθάριση της αγροτικής οικονομίας, σε εκκαθάριση της αγοράς ακινήτων...διώξε τη σαπίλα από το σύστημα, έτσι θα το εξυγιάνεις».

Ο Στίγκλιτς συνεχίζει:

«Οι μελλοντικοί ιστορικοί θα γράφουν ότι αυτό που γίνεται σήμερα δεν είναι το τέλος της 3ης Μεγάλης Κρίσης, με τον ίδιο τρόπο που οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης που εμφανίστηκαν το 1933 δεν αντανακλούσαν το τέλος της Μεγάλης Κρίσης της δεκαετίας του '30. Στο τέλος-τέλος, η ανεργία –ιδιαίτερα η μακροχρόνια ανεργία– παραμένει σε επίπεδα τόσο ψηλά που θα θεωρούνταν καταστροφικά λίγο καιρό πριν, χωρίς μάλιστα να δείχνει κανένα σημάδι μείωσης. Την ίδια στιγμή και οι ΗΠΑ και η Ευρώπη έχουν μπει για τα καλά στο δρόμο μιας αποπληθωριστικής παγίδας όπως αυτή στην οποία βρισκόταν η Ιαπωνία στη διάρκεια των προηγούμενων δυο δεκαετιών.»

Τώρα που οι νέες πολιτικές που κυριαρχούν στην Ευρώπη είναι αυτές των μαζικών περικοπών στις δημόσιες δαπάνες και υπέρ των πακέτων λιτότητας, οι περισσότεροι οικονομολόγοι αρχίζουν να κάνουν στροφή και προβλέπουν, πια, μια νέα ύφεση. Στην πραγματικότητα αυτές οι πολιτικές οδηγούν την παγκόσμια οικονομία στην παγίδα του αποπληθωρισμού.

Τα προβλήματα του παγκόσμιου καπιταλισμού δεν πρόκειται να τα λύσει η Κινέζικη οικονομία, όπως ελπίζει ο Ομπάμα και οι Ευρωπαίοι καπιταλιστές. Ο Ομπάμα πιέζει την Κίνα για ανατίμηση του νομίσματός της, έτσι ώστε να γίνουν οι κινέζικες εξαγωγές πιο ακριβές και να δώσουν ευκαιρίες στις αμερικανικές εξαγωγές και στις εξαγωγές άλλων οικονομιών να αναπτυχθούν. Όταν όμως η Κίνα επέτρεψε πρόσφατα στο νόμισμά της να κινηθεί κάπως ελεύθερα στις διεθνείς αγορές είχαμε ανατίμηση του νομίσματός της απέναντι στο δολάριο μόνο κατά 0.4% μέσα σε μία εβδομάδα. Κάτι τέτοιο είναι πολύ μικρό για να λύσει οποιοδήποτε πρόβλημα.

Όλες αυτές οι περικοπές δεν πρόκειται ούτε στο ελάχιστο να βελτιώσουν τις οικονομίες στις οποίες θα επιβληθούν. Θα αναφέρω, σχετικά, τα λόγια του διοικητή της Τράπεζας της Αγγλίας στη δεκαετία του 1920 και 1930, Μόνταγκκιου Νόρμαν (ο οποίος είχε επιβάλει τον 'κανόνα του χρυσού' στη βρετανική οικονομία). Αργότερα παραδέχτηκε δημόσια:

«Όπως κοιτάω πίσω, μου φαίνεται πως όσο και να προβληματιστήκαμε, όσο σκληρά και να δουλέψαμε και όσο καλές προθέσεις και να είχαμε, δεν πετύχαμε απολύτως τίποτα... Τίποτα από όσα εγώ έκανα και πολύ λίγα από όσα έκαναν άλλοι, διεθνώς, δεν έφεραν οποιοδήποτε θετικό αποτέλεσμα – κατ' ακρίβεια δεν έφεραν κανένα άλλο αποτέλεσμα πέρα από το να μαζέψουμε τεράστια ποσά από πολλούς φτωχούς διαβόλους και μετά να τα σκορπίσουμε στους τέσσερις ανέμους».

Οι «φτωχοί διάβολοι» δεν είναι άλλοι από την εργατική τάξη που καλείται σήμερα να πληρώσει το κόστος της κρίσης. Αυτό που δείχνουν όλα τα πιο πάνω είναι ότι ο καπιταλισμός είναι ένα τυφλό σύστημα και ότι οι καπιταλιστές βαδίζουν στα τυφλά. Μοναδικό τους κίνητρο είναι να «ικανοποιήσουν τις αγορές», που δεν είναι άλλοι από μια χούφτα κερδοσκόπων οι οποίοι δεν έχουν κανένα άλλο στόχο από το να πέσουν με τα μούτρα στο πλιάτσικο.

Η χρεοκοπία της συνάντησης των εκπροσώπων των ισχυρών καπιταλιστικών χωρών του πλανήτη, των G20, στο Τορόντο, πριν από μερικές εβδομάδες, πρέπει να ερμηνευτεί από την εργατική τάξη των ΗΠΑ, της Ευρώπης και παγκόσμια, σαν ένα σινιάλο για να ξεκινήσει η αντεπίθεση ενάντια στο καπιταλιστικό σύστημα και τις πολιτικές του. Μια

μαζική εκστρατεία η οποία να αντιστέκεται σε κάθε ένα αντεργατικό και αντιλαϊκό μέτρο, είναι απαραίτητη όπως δείχνει ήδη η Ελλάδα. Αυτά που διακυβεύονται σήμερα είναι οι κατακτήσεις της εργατικής τάξης εδώ και πολλές γενιές. Στο βαθμό που οι ηγεσίες των συνδικάτων δεν είναι διατεθειμένες να πάρουν την πρωτοβουλία του αγώνα τότε αναπόφευκτα είμαστε υποχρεωμένοι να παλέψουμε για να χτίσουμε κινήματα από τα κάτω.

Αναπτύσσεται μια διεθνής συζήτηση στην οποία πάρα πολλοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι η κρίση τελίωσε. Την ίδια στιγμή το ΔΝΤ προβλέπει ότι μέσα στα επόμενα 2-3 χρόνια ο μέσος όρος του δημόσιου χρέους στις χώρες του ΟΟΣΑ θα ξεπεράσει το 100% του ΑΕΠ. Ποια είναι η πραγματική κατάσταση κατά τη γνώμη σου και πως διαμορφώνονται οι προοπτικές για την παγκόσμια οικονομία;

Αυτό απαντήθηκε εν μέρει προηγουμένως, όμως σήμερα το θέμα του χρέους έχει αναχθεί σε κεντρικό ζήτημα. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του καπιταλισμού αντανάκλαται σήμερα στη συσσώρευση τεράστιων χρεών σε μια σειρά χώρες, στη στασιμότητα στην αγορά κατοικίας (στις ΗΠΑ μπορεί να έχουμε δεύτερη κρίση στην αγορά των ακινήτων) και τέλος στη στασιμότητα που επικρατεί στην πραγματική οικονομία.

Υπολογίζεται ότι η πλεονάζουσα παραγωγική δυνατότητα (αντιστοιχεί της υπερπαραγωγής) στις ΗΠΑ κινείται στο επίπεδο του 30% και παρόμοια στοιχεία ισχύουν για

μια σειρά ευρωπαϊκές χώρες. Το αντίστοιχο ποσοστό στη Βρετανία κινείται στο χαμηλό 6-7% λόγω της τεράστιας αποβιομηχάνισης που έλαβε χώρα στις προηγούμενες δεκαετίες.

Παρά την υποτίμηση της λίρας η βρετανική οικονομία αδυνατεί να εκμεταλλευτεί την υπάρχουσα οικονομική συγκυρία από τη μια λόγω της μακρόχρονης «αδυναμίας» του βρετανικού καπιταλισμού να προχωρήσει σε παραγωγικές επενδύσεις και από την άλλη λόγω της περιορισμένης αγοραστικής δύναμης στην Ευρώπη και διεθνώς.

Στην πραγματικότητα ένα από τα πιο εντυπωσιακά χαρακτηριστικά αυτής της κρίσης είναι η κατάρρευση των επενδύσεων στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας, εκεί δηλαδή από όπου το κεφάλαιο μπορεί και εξάγει την υπεραξία από την εργασία της εργατικής τάξης. Αυτό αντανάκλαται στη μαζική ανεργία που επικρατεί, σε ποσοστό 9-10% κατά κανόνα, στις χώρες της Ευρώπης και με χώρες βέβαια όπως την Ισπανία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία να έχουν πολύ πιο υψηλά ποσοστά ανεργίας από αυτό.

Το ζήτημα του χρέους διαφέρει από χώρα σε χώρα. Όμως δύο είναι οι βασικοί λόγοι που έχουν δημιουργήσει αυτά τα τεράστια χρέη. Ο πρώτος είναι τα πακέτα διάσωσης, τα τεράστια ποσά τα οποία ξόδεψαν οι κυβερνήσεις των καπιταλιστών για να σώσουν τις τράπεζες και τη βιομηχανία τους – και τα οποία, όπως αναφέραμε πιο πάνω, ήταν στη «μόδα» μέχρι πριν από ένα-δύο μήνες. Αυτό συνδυάζεται με τα αυξημένα βάρη των ανεργιακών και άλλων επιδομάτων, τα οποία πληρώνει το δημόσιο καθώς με-

γαλώνουν οι αριθμοί των ανέργων και των φτωχών, σε συνδυασμό με τα χαμηλότερα έσοδα του κράτους από τη μειωμένη άμεση φορολογία και τους μειωμένους έμμεσους φόρους λόγω χαμηλότερης κατανάλωσης απ' αυτά τα στρώματα.

Μέσα σε αυτό το γενικό σκηνικό, εγκληματικά υπεύθυνοι για το μέγεθος αυτής της κρίσης, για τα υπερβολικά δηλαδή ψηλά χρέη, όπως ξεκάθαρα αποκαλύπτεται στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν είναι άλλοι από τους κερδοσκόπους, τοκογλύφους τραπεζίτες και τους συνεργάτες τους μέσα στους Έλληνες καπιταλιστές. Αυτοί οι οποίοι έχουν γονατίσει την Ελληνική οικονομία και ρίχνουν τα λαϊκά στρώματα σε μια πρωτόγνωρη φτώχεια.

Αυτό όμως που αποτελεί τη μεγαλύτερη τραγωδία είναι το γεγονός ότι παρά το τεράστιο κόστος που καλούν την εργατική τάξη να πληρώσει για να λυθεί υποτίθεται το πρόβλημα του χρέους, το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι αυτό θα εξακολουθεί να ξεπερνά το 100% του ΑΕΠ μέσα στα επόμενα χρόνια. Το ελάχιστο που μπορούμε να πούμε είναι ότι το ΔΝΤ έχει υποτιμήσει την κατάσταση – για να χρησιμοποιήσουμε μια ήπια έκφραση. Για την περίπτωση της Ελλάδας, ο οικονομολόγος Νουριέλ Ρουμπινί, έγραψε πρόσφατα στην βρετανική εφημερίδα Financial Times:

«Τα μέτρα λιτότητας τα οποία προσυπέγραψε η Ελλάδα σαν όρο για να διασωθεί, απαιτούν μια δρακόντεια μείωση των δημόσιων δαπανών της που φτάνει περίπου το 10% του ΑΕΠ. Αυτό βασικά θα παρατείνει την οικονομική κρίση στην οποία βρίσκεται η χώρα... Όμως παρότι ο Ελληνικός λαός θα ξεζουμιστεί για να πληρώσει το δημόσιο χρέος αυτό θα κινείται στο 148% περίπου του ΑΕΠ το 2016». Και προσθέτει: «Τέτοιου είδους 'σταθεροποίηση' είναι εντελώς ασαφής.»

Επομένως τα αιτήματα που θέτει σήμερα το «Ξεκίνημα» και ελπίζω αύριο και το ελληνικό εργατικό κίνημα, μαζικά, για άρνηση πληρωμής του χρέους και για εθνικοποίηση των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι απόλυτα σωστά, είναι ο μόνος δρόμος για έξοδο από την κρίση. Και είμαι αισιόδοξος ότι σταδιακά θα στραφούν σε αυτά τα αιτήματα και οι εργαζόμενοι της Ευρώπης συνολικά, καθώς η κρίση θα βαθαίνει.

Θέλω να επαναλάβω, τέλος, ότι πάντα υπάρχει, όπως υποδεικνύουν και τα πιο

πάνω σχόλια του Κρούγκμαν, κάποιου είδους ανάκαμψη ακόμα και στη διάρκεια της χειρότερης ύφεσης/κρίσης. Οι ρυθμοί ανάπτυξης του ΑΕΠ δεν μπορούν να είναι διαρκώς αρνητικοί, κάποια στιγμή γίνονται θετικοί. Το θέμα επομένως είναι τι είδους «ανάκαμψη» είναι αυτή;

Στην εποχή της μεγάλης ανάπτυξης του καπιταλισμού υπήρχαν πάντα μικρές κρίσεις. Αυτό όμως άλλαξε με τον ερχομό του α' παγκόσμιου πολέμου. Ο Τρότσκι εξήγησε, τότε, ότι με βάση τα νέα χαρακτηριστικά του καπιταλισμού, οι ανακάμψεις και γενικά οι περίοδοι ανάπτυξης θα είναι σύντομες και αναιμικές και οι κρίσεις θα έχουν χρόνια χαρακτηριστικά. Αυτό ήταν το χαρακτηριστικό του καπιταλισμού την εποχή του μεσοπολέμου. Το πιο έντονο χαρακτηριστικό αυτής της νέας περιόδου στην οποία έχει μπει ο καπιταλισμός είναι η αδυναμία του μετά από το πέρας κάθε κρίσης να μπορεί να αποκαθιστά την κατάσταση όπως ήταν προτού ξεσπάσει η κρίση.

Αυτή είναι η κατάσταση που σήμερα χαρακτηρίζει τον παγκόσμιο καπιταλισμό γενικά, ειδικά όμως χαρακτηρίζει τις πιο φτωχές χώρες της Ευρώπης και του πλανήτη. Είναι τόσο απελπιστικές οι προοπτικές για τον παγκόσμιο καπιταλισμό και τόσο ξεκάθαρο ότι οι πολιτικές λιτότητας που σήμερα εφαρμόζονται θα αποτύχουν, που το πιο πιθανό είναι ότι οι πιο ισχυρές καπιταλιστικές κυβερνήσεις διεθνώς θα αναγκαστούν να επιστρέψουν σε κάποιες μορφής κείνσιανά μέτρα, μέτρα κρατικού παρεμβατισμού. Αυτό θα ισχύσει ακόμα περισσότερο στις χώρες στις οποίες αυτές οι πολιτικές της σκληρής λιτότητας προκαλούν τη μαζική μαχητική αντίδραση των εργαζομένων όπως έχουμε ήδη δει στην Ελλάδα αλλά που αναμένουμε σε ευρωπαϊκό και σε ένα βαθμό και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αναπτύσσεται διεθνώς μια μεγάλη συζήτηση για το ρόλο της Κινεζικής οικονομίας. Εξακολουθεί να αναπτύσσεται γοργά όμως οι ανησυχίες για τις προοπτικές της είναι εξαιρετικά έντονες. Τι προοπτικές βλέπεις για την Κινεζική οικονομία; Και ποιες οι επιπτώσεις της στην παγκόσμια οικονομία;

Η Κίνα έπαιξε ένα κρίσιμο ρόλο στην περίοδο της ανάπτυξης που προηγήθηκε της κρίσης η οποία ξέσπασε το 2007. Στην πραγματικότητα η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας την προηγούμενη περίοδο

στηρίχθηκε σε δύο πυλώνες: Ο ένας ήταν μια έκρηξη επενδύσεων στην Κίνα και ο άλλος ήταν μία έκρηξη της κατανάλωσης στις ΗΠΑ. Όμως η επενδυτική έκρηξη της Κίνας αυτή τη στιγμή απειλείται με κατάρρευση ιδιαίτερα στο βαθμό που η κρίση αποκτά μακροχρόνιο χαρακτήρα. Σαν ποσοστό του ΑΕΠ οι επενδύσεις στην Κίνα την προηγούμενη περίοδο έφταναν ένα κολοσσιαίο 40%, κι αυτό προτού η κινεζική κυβέρνηση προχωρήσει στο τεράστιο πακέτο ενίσχυσης της ρευστότητας στο οποίο κατέφυγε για να διασώσει την οικονομία από την ύφεση. Σήμερα υπολογίζεται ότι το ποσοστό των επενδύσεων στο κινεζικό ΑΕΠ έχει φτάσει το 50%!

Αυτό όμως εξελίσσεται από μόνο του σε ένα τεράστιο πρόβλημα καθώς έχουμε τη δημιουργία μιας τεράστιας υπερπαραγωγής σε μια παγκόσμια αγορά η οποία συρρικνώνεται. Στην πραγματικότητα η κρίση στην ευρωζώνη και στις ΗΠΑ και το έλλειμμα ζήτησης (μείωση αγοραστικής δύναμης) που χαρακτηρίζει αυτή την κρίση σημαίνει ότι η Κίνα δεν μπορεί, όπως έκανε στο παρελθόν, να λύσει τα προβλήματα της δίνοντας έμφαση στην εξαγωγική της βιομηχανία. Ακόμα και ο πρωθυπουργός της Κίνας, ο Γουέν Γιαμπάο, χαρακτήρισε το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, το 2007, σαν:

«Ασταθές, ανισόρροπο, ασυμτόνιστο, αδύνατο να επιβιώσει».

Η Κίνα είχε ένα πολύ μεγάλο πλεονέκτημα απέναντι στον υπόλοιπο καπιταλιστικό κόσμο λόγω του χαρακτήρα της οικονομίας και του κράτους της. Κατά τη γνώμη μας, ο τεράστιος κρατικός τομέας επέτρεπε στην Κινέζικη οικονομία –της οποίας η ανάπτυξη στηριζόταν από τη μια σε μαζικές επενδύσεις από το εξωτερικό κι από την άλλη σε μια τεράστια προσφορά φτηνής εργατικής δύναμης στο εσωτερικό– επέτρεπε στο κράτος να παρέμβει με πακέτα στήριξης απείρως ισχυρότερα από αυτά πολλών άλλων χωρών.

Αυτές οι ενέσεις ρευστότητας είχαν θετική επίδραση στην οικονομία η οποία μπόρεσε να φτάσει το 7-8% ανάπτυξη το 2009 (στο βαθμό βέβαια που τα κινεζικά στατιστικά στοιχεία εί-

ναι ακριβή) παρότι χαμηλότερο από το 11% του 2008. Αυτό έχει επιτρέψει στο κινεζικό κράτος να συσσωρεύσει τεράστια αποθέματα συναλλάγματος – κοντά στα 2.5 τρις δολ.

Αυτές οι επιτυχίες της Κίνας όπως και οι αντίστοιχες της άλλης μεγάλης εξαγωγικής δύναμης, δηλαδή της Γερμανίας, έχουν προκαλέσει εξαιρετικά έντονες αντιπαραθέσεις με τις άλλες μεγάλες καπιταλιστικές δυνάμεις στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Από εδώ προκύπτει η μεγάλη πίεση για την ανατίμηση του ριμνίμπι, του κινεζικού νομίσματος, πιέσεις στις οποίες η Κινεζική ηγεσία φάνηκε προς στιγμή να υποχωρεί όπως έδειξαν τα μέτρα που πήρε στις 21 Ιουνίου για ανατίμηση του ριμνίμπι. Όμως, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το κινεζικό νόμισμα ανέβηκε απέναντι στο δολάριο μόνο κατά ένα πενιχρό 0.4%. Και τέτοια είναι η αδυναμία των άλλων καπιταλιστικών δυνάμεων, όπως των ΗΠΑ, που δεν φαίνεται δυνατό να μπορούν να εκμεταλλευτούν αυτή την κατάσταση, να παράγουν φθηνότερες εξαγωγές για να ανταγωνιστούν την Κίνα. Επομένως τα βασικά δεδομένα, αυτά που καθορίζουν την κατάσταση όπως την βλέπουμε σήμερα, δεν αλλάζουν και οι τριβές και συγκρούσεις που αυτά προκαλούν, θα παραμένουν.

Η Κίνα, μέσα από την κολοσσιαία ανάπτυξη που είχε την προηγούμενη περίοδο, λειτούργησε ευεργετικά για το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Αλλά όλα δείχνουν πως αυτό, σήμερα, σε ένα κόσμο κρίσης και χωρίς σημαντικές αγορές οι οποίες να απορροφήσουν τα παραγόμενα στην Κίνα αγαθά, μετατρέπεται στο αντίθετό του. Σε πολλές πόλεις της Κίνας εμφανίζεται πια η εικόνα των οικοδομικών τετραγώνων με άδεια γραφεία και των άδειων εργοστασίων. Η Κίνα δεν μπορεί να αντικαταστήσει την αγορά των ΗΠΑ σαν η «αγορά τελικό καταφύγιο» για τις εξαγωγές όλου του υπόλοιπου πλανήτη.

Στην πραγματικότητα η (εσωτερική) κατανάλωση στην Κίνα αντιστοιχεί μόνο στο 1/3 του ΑΕΠ, σε σύγκριση με το 70% στις ΗΠΑ. Είναι ενδιαφέρον ότι η εσωτερική αγορά στην Κίνα αντιπροσώπευε το 53% του ΑΕΠ πριν από 30 σχεδόν χρόνια, το 1983, όταν στη χώρα εξακολουθούσαν να κυριαρχούν τα στοιχεία της σχεδιασμένης οικονομίας. Το οικονομικό «θαύμα» της Κίνας στηρίχτηκε στην πλάτη των κινέζικων μαζών οι οποίες πλήρωσαν ένα φρικτό κόστος με την έννοια της δραματικής μείωσης του βιοτικού τους επιπέδου, του επιπέδου κατοικίας, των μισθών κτλ.

Η Κίνα δεν μπορεί να αποτελέσει τη διέξοδο για τον παγκόσμιο καπιταλισμό. Αντίθετα όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι η Κίνα με κάποια καθυστέρηση, μαζί με τα υπόλοιπα τμήματα της Ασιατικής ηπείρου με τα οποία είναι συνδεδεμένη, αργά ή γρήγορα θα χτυπηθούν από την κρίση.

Πρόσφατα η εφημερίδα Financial Times έγραψε:

«Ο Καρλ Μαρξ δεν θα αιφνιδιαζόταν από την εντυπωσιακή οικονομική ανάπτυξη της Κίνας τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Η ανάλυσή του για τον καπιταλισμό, στην οποία περιέγραφε πως ένας "βιομηχανικός στρατός ανέργων" καθηλώνει τους μισθούς και μεγιστοποιεί τα κέρδη των καπιταλιστών και την καπιταλιστική συσσώρευση δεν έχει πιο γλαφυρή εφαρμογή από ότι σε αυτή τη χώρα όπου οι άνεργοι αλλά απασχολήσιμοι εργάτες είναι περισσότεροι από οπουδήποτε αλλού σε αυτή την κατ' όνομα κομμουνιστική, αλλά στην πράξη άγρια καπιταλιστική χώρα».

Η Κίνα αντιμετωπίζει στην πραγματικότητα πολλαπλές κρίσεις, λόγω της τεράστιας συσσώρευσης χρεών, ιδιαίτερα στο επίπεδο των τοπικών κυβερνήσεων και με την

εμφάνιση ταυτόχρονα φουσκών, ιδιαίτερα στην αγορά ακινήτων όπου είχαμε εκτόξευση των τιμών σε πολλές πόλεις από τις αρχές του προηγούμενου χρόνου. Αυτή η κατάσταση υποχρέωσε την Κινέζικη κυβέρνηση να επιχειρήσει να πάρει κάποια μέτρα ενάντια στην κερδοσκοπία.

Είναι κρίσιμης σημασίας το γεγονός ότι οι Κινεζικές μάζες έχουν αρχίσει να κινούνται όπως δείχνουν οι αγώνες και οι απεργίες στα τεράστια εργοστάσια της Φόξκον και της Χόντα και η επέκτασή τους σε άλλους χώρους. Εμφανίστηκε η πραγματική εικόνα των απερίγραπτων συνθηκών εργασίας – χειρότερες και από αυτές που περιέγραφε ο Μαρξ στο κεφάλαιό του για την εργάσιμη ημέρα στον πρώτο τόμο του «Κεφάλαιου» όπου περιέγραφε την κόλαση των εργοστασίων της Βρετανίας στην διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης. Αυτή η κόλαση αποκαλύφθηκε από τις 10 απόπειρες αυτοκτονίας των εργαζομένων στη Φόξκον, όπου 8 εργάτες έχασαν τη ζωή τους. Έτσι τα τεράστια κέρδη για τις πολυεθνικές σημαίνουν έναν καθημερινό εφιάλτη για τους εργάτες. Ένας εργάτης περιέγραφε σε μια συνέντευξη, πως επίτηδες άφηνε να του πέφτουν αντικείμενα στο πάτωμα έτσι ώστε να μπορεί να έχει ένα διάλειμμα 3 δευτερολέπτων από την ασταμάτητη πίεση της γραμμής παραγωγής! Οι εργάτες σε πολλά εργοστάσια έχουν αναφέρει ότι οι επιστάτες τους χρονομετρούν έτσι ώστε για παράδειγμα να μην ξεπερνούν τα 3 δευτερόλεπτα για κάθε φάση της εργασίας. Το 90% των εργαζομένων στην Φόξκον είναι ανάμεσα στην ηλικία των 18-24, πράγμα πολύ σημαντικό, καθώς δείχνει πως γεννήθηκαν αφότου η Κίνα ξεκίνησε τις «οικονομικές μεταρρυθμίσεις» της και πολλοί από αυτούς τους εργάτες μπήκαν στην αγορά εργασίας έχοντας ψηλές προσδοκίες. Αυτές οι συνθήκες εργασίας όμως προκάλεσαν μια πραγματική εξέγερση μέσα σε τμήματα της εργατικής τάξης με κεντρικό αίτημα τη δημιουργία ανεξάρτητων συνδικάτων. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι η κυβέρνηση του Πεκίνου έχει επιχειρήσει να εκμεταλλευτεί αυτές τις διαμαρτυρίες, καθώς επικεντρώνονται σε ξένες πολυεθνικές επιχειρήσεις. Ίσως και να ελπίζει ότι αυξήσει στους μισθούς του ύψους του 30% (που και πάλι αποτελούν ψίχουλα δεδομένου του εξευτελιστικά χαμηλού επιπέδου των μισθών) θα λειτουργούσαν σαν ένας παράγοντας που να ενισχύσει την εσωτερική αγορά και την κατανάλωση, ώστε να αποφευχθεί η ύφεση στην οικονομία.

Αυτές οι απεργίες έχουν κάποια χαρακτηριστικά που θυμίζουν τα γεγονότα που προηγήθηκαν της Ρωσικής επανάστασης του 1905. Ίσως μάλιστα οι πιο καλοί παραλληλισμοί να είναι με την περίοδο του 1896 όταν η Ρωσική εργατική τάξη δοκίμαζε τις δυνάμεις και τις αντοχές της σε μια σειρά από απεργίες. Αυτές, με τη σειρά τους, άνοιξαν τον δρόμο για τη σταδιακή δημιουργία της ταξικής συνείδησης, και την εμφάνιση του αιτήματος για ανεξάρτητες εργατικές οργανώσεις και τελικά βέβαια κατέληξαν στη δημιουργία του Ρωσικού Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος. Μετά ήρθαν οι Μπολσεβίκοι οι οποίοι έφεραν σε πέρας τη Ρωσική επανάσταση. Η Κίνα είναι χωρίς αμφιβολία στα πρόθυρα μιας επανάστασης. Όμως με δεδομένη τη μεγάλη ιδεολογική σύγχυση στην συνείδηση των μαζών, το τι θα αντικαταστήσει το σημερινό ασταθές καθεστώς είναι κάτι πολύ δύσκολο να προβλεφθεί.

Πώς όλη αυτή η κατάσταση θα επηρεάσει, κατά τη γνώμη σου, τις ευρωπαϊκές οικονομίες και το ευρώ, στο τέλος;

Οι ευρωπαϊκές οικονομίες και το ευρώ θα επηρεαστούν καταλυτικά από αυτές τις εξελίξεις. Δεν υπάρχει ούτε μία σταθερή κυβέρνηση στην Ε.Ε. Ακόμα και το μικροσκοπικό Λουξεμβούργο αντιμετώπισε το ενδεχόμενο της κατάρρευσης της κυβέρνησης πρόσφατα, λόγω των διαφωνιών που προέκυψαν για το τι είδους πρόγραμμα λιτότητας να εφαρμοστεί. Οι χώρες της νότιας Ευρώπης βέβαια βρίσκονται στην πρώτη γραμμή με χαρακτηριστικότερα παραδείγματα την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Αλλά η Ιρλανδία, η Ιταλία και η Γαλλία δε βρίσκονται πολύ πίσω. Στη Γαλλία είχαμε τεράστιες κινητοποιήσεις στη διάρκεια των προηγούμενων εβδομάδων. Ακόμα και η Βρετανία, καθώς και η ευρωπαϊκή υπερδύναμη, η Γερμανία, έχουν επηρεαστεί σε εξαιρετικό βαθμό. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις βρίσκονται σε μια πορεία επιβολής προγραμμάτων λιτότητας, τα οποία μπορεί να μην είναι τόσο σκληρά όσο αυτό που εφαρμόζεται στην Ελλάδα, αλλά είναι πραγματικά σκληρά.

Στη Βρετανία για παράδειγμα η κυβέρνηση του Κάμερον έχει δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια μετωπική σύγκρουση με την εργατική τάξη. Αυτές τις συνθήκες δημιουργεί το σκληρό πρόγραμμα λιτότητας του υπουργού οικονομικών Τζορτζ Όζμπορν, με την υποστήριξη βέβαια των Φιλελεύθερων Δημοκρατών οι οποίοι, σαν αποτέλεσμα της

συμμετοχής τους στην κυβέρνηση συνεργασίας με τους Συντηρητικούς, βρίσκονται σε κατακόρυφη πτώση στις δημοσκοπήσεις. Αυτή η κυβέρνηση, με αυτές τις σκληρές επιθέσεις, βγάζει για μία ακόμη φορά στην επιφάνεια την ωμότητα και τον κυνισμό με τον οποίο οι Βρετανοί καπιταλιστές, ιστορικά, στοχεύουν και χτυπούν τα πιο φτωχά και πιο ευάλωτα στρώματα της κοινωνίας. Η εφημερίδα Observer εκτιμά ότι μέσα σε διάστημα λιγότερο από δύο μήνες οι Φιλελεύθεροι Δημοκράτες έχουν χάσει πάνω από το 50% της εκλογικής τους υποστήριξης.

Η βρετανική κυβέρνηση έχει δρομολογήσει τη μείωση κατά το 1/3 των δαπανών όλων των υπουργείων! Μοναδική εξαίρεση αποτελούν τα υπουργεία Ανάπτυξης και Υγείας, τα οποία η κυβέρνηση υποστηρίζει πως είναι «προστατευμένα από περικοπές» καθώς και της Παιδείας και της Άμυνας όπου οι περικοπές είναι ελαφρώς μικρότερες. Αυτό σημαίνει περικοπές στις δημόσιες δαπάνες σε μία κλίμακα αντίστοιχη αυτής της έκθεσης Γκέντες (Geddes) του 1922, της οποίας η εφαρμογή οδήγησε κατευθείαν στη γενική απεργία διαρκείας του 1926. Η γνώμη μου όμως είναι πως αυτή η κυβέρνηση θα βρεθεί αντιμέτωπη μ' ένα πραγματικό τσουνάμι αντίστασης από τη μεριά του βρετανικού εργατικού κινήματος, πολύ πριν προλάβει να επιβάλει αυτές τις περικοπές του 30%.

Η ιδέα ότι από αυτές τις περικοπές στο δημόσιο μπορεί να ωφεληθεί ο ιδιωτικός τομέας, να καλύψει το κενό και να επεκταθεί, που προβάλλουν οι διάφοροι αστοί οικονομολόγοι, είναι πέρα για πέρα λαθεμένη. Την επόμενη ημέρα της συνάντησης των G20, για παράδειγμα, η βρετανική εφημερίδα Independent έγραφε:

«ο τομέας της μεταποίησης στη Βρετανία θα υποχωρήσει στη θλιβερή 20η θέση σε ότι αφορά την ανταγωνιστικότητα διεθνώς, μέσα στην επόμενη πενταετία».

Ακόμη και η αμερικανική μεταποίηση αναμένεται να πέσει από την 4η στην 5η θέση καθώς προβλέπεται να την ξεπεράσει η Βραζιλία! Μάλιστα η αποτυχία του Ομπάμα να επιβάλει τις δικές του απόψεις στη συνάντηση των G20 δεν είναι τίποτα άλλο από ένδειξη της αδυναμίας του αμερικανικού ιμπεριαλισμού - παρόλο που η αμερικανική οικονομία παραμένει η πιο ισχυρή οικονομία στον πλανήτη.

Αυτή τη στιγμή η Βρετανία έχει τον 7ο μεγαλύτερο τομέα μεταποίησης στον κόσμο με το φάρμακο, τα τρόφιμα, την αεροναυ-

πηγική και τους εξοπλισμούς να αποτελούν τις πιο μεγάλες βιομηχανίες. Η μεταποίηση εξακολουθεί να αποτελεί το 14% του ΑΕΠ της Βρετανίας, σε σύγκριση με το 7% του τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Όμως το ποσοστό της μεταποίησης έχει μειωθεί δραματικά από το 20% που ήταν μέχρι πριν από μία μόνο δεκαετία! Και δεν υπάρχει τίποτα που θα μπορούσε να κάνει η βρετανική κυβέρνηση για να αποκαταστήσει το χαμένο βάρος της μεταποίησης στο σύνολο της οικονομίας. Αυτό που στην πραγματικότητα συμβαίνει είναι ότι εκατομμύρια θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα εξαρτώνται από τον δημόσιο τομέα και θα χαθούν και αυτές καθώς προχωρούν οι περικοπές στις δημόσιες δαπάνες.

Η κρίση έχει ήδη τεράστιες επιπτώσεις καθώς απομυθοποιεί πολιτικούς που μέχρι πριν από μερικούς μήνες ήταν πανίσχυροι. Η Μέρκελ για παράδειγμα στη Γερμανία, από εκεί που την παρουσίαζαν σαν τη νέα Θάτσερ της Ευρώπης, έχει μετατραπεί σε γελοιογραφία της πλάκας στις γερμανικές εφημερίδες, με τη δημοτικότητα της να έχει καταρρεύσει. Κάτι ανάλογο έγινε και με τον Παπανδρέου στην Ελλάδα καθώς έχει διαψευστεί σε όλες τις υποσχέσεις που έδωσε και σε όλες τις προσδοκίες που δημιούργησε πριν από τις εκλογές. Η ίδια τύχη περιμένει τη κυβέρνηση του Κάμερον στη Βρετανία μαζί με τους Φιλελεύθερους Δημοκράτες, τους «συμμάχους του στο έγκλημα», που χάνουν κάθε υπόληψη στα μάτια ακόμα και των δικών τους ψηφοφόρων. Ένας αριθμός βουλευτών του κόμματος των Φιλελευθέρων Δημοκρατών, ήδη, καταψήφισαν τμήματα του προϋπολογισμού που κατάθεσε η κυβέρνηση συνεργασίας τους, μερικές μόνο βδομάδες μετά την εκλογή τους.

Ανάλογες και μεγαλύτερες εξελίξεις, πο-

λιτική και κοινωνική αναταραχή, πρέπει να περιμένουμε και στην Ιταλία και στη Γαλλία, με μεγάλες απεργίες και κινητοποιήσεις ενάντια στις επιθέσεις γενικά αλλά ιδιαίτερα για το Ασφαλιστικό.

Σήμερα, στην πραγματικότητα, ενυπάρχει στις συνθήκες της Ευρώπης η πιθανότητα γενικών απεργιών σε κάθε χώρα. Ελπίζουμε και παλεύουμε ώστε αυτό να συντονιστεί και να οργανωθεί σε πανευρωπαϊκή κλίμακα.

Πίτερ, η CWI πρέπει να είναι η μόνη δύναμη στο χώρο της αριστεράς η οποία έχει με συνέπεια και επιμονή υποστηρίξει ότι το ευρώ αποτελεί ένα εύθραυστο δημιούργημα και ότι σε κάποιο στάδιο, με τον ερχομό μιας σοβαρής οικονομικής κρίσης, θα τραυματιζόταν θανάσιμα. Ποια είναι η βάση γι' αυτή την ανάλυση κι αυτές τις προβλέψεις της CWI;

Είναι σωστό ότι η CWI από τα πολύ πρώτα στάδια της συζήτησης για τις προοπτικές του ευρώ μέχρι και σήμερα έχει συστηματικά και επίμονα εξηγήσει τον εύθραυστο χαρακτήρα του ευρώ. Είχαμε επίσης προβλέψει την πολύ πιθανή κατάρρευση του σε κάποιο στάδιο.

Αυτή η πρόβλεψη στηρίζεται στη μαρξιστική ανάλυση για τον χαρακτήρα και την εξελικτική πορεία του καπιταλιστικού κράτους. Ο καπιταλισμός ήταν αυτός που ανέπτυξε την παγκόσμια αγορά. Ξεκινώντας απ' αυτό, ο Μαρξ εξήγησε ότι ήταν πια δυνατό για την παγκόσμια ιστορία να αναπτυχθεί, για πρώτη φορά, μέσα από τη δημιουργία μιας παγκόσμιας εργατικής τάξης. Όμως αυτή η παγκόσμια αγορά περιείχε μέσα της μια τεράστια αντίφαση καθώς αναπτυσσόταν σε συνδυασμό με τη ύπαρξη του εθνικού

Η κρίση του παγκόσμιου καπιταλισμού, η Ελλάδα και η CWI - μία συνέντευξη με τον Πίτερ Τάαφ

κράτους. Στην σημερινή εποχή η τεράστια ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων έχει ολοκληρωτικά ξεπεράσει τα όρια των εθνικών κρατών – με άλλα λόγια το κλειδί για την επιτυχή πορεία κάθε καπιταλιστικής επιχείρησης δεν βρίσκεται πια στη δυνατότητα της να αναπτυχθεί στα πλαίσια κάποιας εθνικής οικονομίας αλλά στη δυνατότητα της να επιβιώσει και επεκταθεί στην διεθνή αγορά. Παρότι η βάση των γιγαντιαίων πολυεθνικών επιχειρήσεων παραμένει, και σήμερα, η χώρα καταγωγής τους, αυτό που ισχύει και αυτό που έχουν ήδη δρομολογήσει οι πολυεθνικές αυτές είναι να εφαρμόσουν τον καταμερισμό της εργασίας σε διεθνές επίπεδο – σε ηπειρωτική και παγκόσμια κλίμακα. Αυτό όμως τις φέρνει αντιμέτωπες με τα όρια και τα εμπόδια που θέτει γι' αυτές το εθνικό κράτος: κι αυτά είναι οι διαφορετικές φορολογικές πολιτικές, οι διαφορετικοί κανόνες, η διαφορετική νομοθεσία, κοκ. Αυτά τα εμπόδια, αυτά τα όρια, είναι αδύνατο να ξεπεραστούν στην βάση του καπιταλιστικού συστήματος. Κι έτσι το σύστημα οδηγεί την παραγωγή και τελικά την εξέλιξη της κοινωνίας σε ασφυξία, η οργάνωση της παραγωγής και της κοινωνίας σε πανευρωπαϊκή και διεθνή τελικά κλίμακα γίνεται απαραίτητος όρος για την παραπέρα εξέλιξη. Αυτό το καθήκον, αυτό το έργο όμως, μόνο η εργατική τάξη μπορεί να το πραγματοποιήσει. Μόνο η εργατική τάξη μπορεί να φέρει σε πέρας την πραγματική ενοποίηση της ευρωπαϊκής ηπείρου μέσα από τη δημιουργία μιας σοσιαλιστικής ομοσπονδίας των ευρωπαϊκών χωρών.

Όλη η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι μια νομισματική ενοποίηση δεν είναι αρκετή από μόνη της για να διασφαλίσει την ενοποίηση διαφορετικών κρατών σε βιώσιμη βάση. Έχουν υπάρξει πολλές νομισματικές ενώσεις στο παρελθόν και καμία δεν επιβίωσε, ούτε καν αυτή ανάμεσα στην Βρετανία και την Ιρλανδία που είχαν «κοινό νόμισμα» μέχρι που αυτό κατέρρευσε το 1979 όταν η Ιρλανδία μπήκε στη διαδικασία του Συστήματος Συναλλαγματικών Ισοτιμιών της ΕΕ που σταδιακά οδήγησε στη δημιουργία του ευρώ. Σαν CWI έχουμε αναγνωρίσει ότι στην εποχή που ζούμε είναι δυνατό, για τους καπιταλιστές διαφορετικών εθνών, να αναπτύσσουν συνεργασίες σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα από ότι στο παρελθόν, ιδιαίτερα λόγω της οικονομικής ανάπτυξης που είχαμε στη διάρκεια των τελευταίων δυο δεκαετιών. Ακόμη όμως και αν η ενοποίηση σε οικονομικό επίπεδο της Ευρώπης έφτασε το 90% ή και περισσότερο, μέσα από την

κατάργηση των εμπορικών δασμών, την ενοποίηση της νομοθεσίας, την κοινή φορολογική πολιτική κοκ, εξηγούσαμε πως είναι αδύνατο γι' αυτή την ενοποίηση να φτάσει σε πλήρη ολοκλήρωση.

Την περίοδο εκκόλαψης του ευρώ αναπτύχθηκε μία συζήτηση στις γραμμές της διεθνούς οργάνωσης για το κατά πόσο οι ευρωπαϊκές άρχουσες τάξεις θα κατάφερναν τελικά να δημιουργήσουν το ευρώ ή κατά πόσο ο ερχομός της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, την οποία η CWI emphatικά προέβλεπε, θα έκοβε αυτή την διαδικασία στη μέση. Στην ουσία η συζήτηση αυτή αφορούσε τον χρόνο, το timing των εξελίξεων. Το βασικό ερώτημα είχε να κάνει με το αν ήταν δυνατόν να υπάρξει ένα κοινό νόμισμα για 12 ή 15 στη συνέχεια ευρωπαϊκά κράτη και το οποίο να επιβιώσει στη δοκιμασία του χρόνου. Η CWI ήταν ομόφωνη ότι αυτό ήταν ένα έργο ακατόρθωτο και ότι σε κάποιο στάδιο το όλο οικοδόμημα, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, θα κατέρρευε. Προβλέπαμε σταθερά ότι με τον ερχομό μιας σοβαρής ύφεσης στη διεθνή οικονομία αυτό θα προκαλούσε μια βαθιά κρίση του ευρώ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνολικά. Δυστυχώς άλλοι στην αριστερά, ακόμα και οργανώσεις που μιλούν στο όνομα του τροτσισμού όπως η Ενιαία Γραμματεία της Τέταρτης Διεθνούς, πίστεψαν στην προπαγάνδα των αστών και θεώρησαν ότι όχι μόνο το ευρώ «ήρθε για να μείνει» αλλά και ότι θα προχωρούσε ακάθεκτη η ενοποίηση της Ευρώπης σε καπιταλιστική βάση. Η CWI ήταν από την αρχή εντελώς καθαρή πάνω σε αυτά τα ζητήματα και με αυτή την έννοια οι δυνάμεις μας σήμερα είναι πολύ καλά προετοιμασμένες για να αντιμετωπίσουν τη νέα κατάσταση.

Ασφαλώς δεν υποστηρίζουμε ότι οι άρχουσες τάξεις των διαφορετικών εθνικών κρατών θα εγκαταλείψουν με έναν εύκολο τρόπο το ευρώ. Όμως είναι τέτοιες οι διαφορές ανάμεσα στις διαφορετικές χώρες και είναι τέτοιες οι συγκρούσεις που προκύπτουν από αυτό, όπως για παράδειγμα ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Γερμανία, ώστε είναι αδύνατο για όλες αυτές τις χώρες να παραμείνουν για πάντα στα πλαίσια της ίδιας «οικονομικής ένωσης» - ιδιαίτερα όταν αναφερόμαστε σε περιόδους βαθιάς κρίσης του συστήματος σαν αυτή που διανύουμε τώρα. Το πακέτο «διάσωσης» στο οποίο αναφέρονται αρκετοί αναλυτές σαν «σοκ και δέος», των 750 δις ευρώ, που τις προηγούμενες εβδομάδες οι επικεφαλής της Ευρωπαϊκής

Ένωσης αποφάσισαν μαζί με το ΔΝΤ, μπορεί να προσφέρει μία προσωρινή στήριξη στην ελληνική, και άλλες οικονομίες, για να αποφύγουν την χρεοκοπία, και έτσι μπορεί να αποφευχθεί η κρίση του ευρώ κατά την διάρκεια αυτού του χρόνου. Όμως καθώς η κρίση συνεχίζεται, είναι πιθανό το πακέτο διάσωσης να μην

φέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, όπως ήδη προειδοποίησε η πρόεδρος της Αργεντινής Χριστίνα Κίρσενερ. Η Αργεντινή πέρασε μέσα από μια διαδικασία παρόμοια με αυτή της Ελλάδας στις αρχές της τρέχουσας δεκαετίας. Κι όμως την περίοδο 1999 – 2000 η Αργεντινή είχε δημοσιονομικό έλλειμμα στο 3% του ΑΕΠ ενώ η Ελλάδα έχει τώρα 13.6%, το δημόσιο χρέος της Αργεντινής ήταν στο 50% του ΑΕΠ ενώ στην Ελλάδα είναι πάνω από 115% και με αυξητικές τάσεις και η Αργεντινή είχε έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών στο 2% του ΑΕΠ ενώ το αντίστοιχο της Ελλάδας είναι στο 10%! Όπως σχολίασε πρόσφατα ο Ν. Ρουμπινί,

«Αν η Αργεντινή δεν ήταν σε θέση [τότε] να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της στις διεθνείς αγορές, η Ελλάδα σήμερα δεν μπορεί στο τετράγωνο αν όχι στη δύναμη του τρία».

Με αυτή την έννοια τίθεται για την Ελλάδα το θέμα της χρεοκοπίας με όλες τις δραματικές συνέπειες που βλέπουμε για τον ελληνικό λαό. Το θέμα λοιπόν της ενδεχόμενης κατάρρευσης του ευρώ δεν είναι ένα επιμέρους ζήτημα που απασχολεί μόνο τις κυβερνήσεις της Ευρωζώνης αλλά θα έχει σοβαρές συνέπειες για όλους τους λαούς της ηπείρου.

Η Ελλάδα βρίσκεται στο κέντρο του τυφώνα. Οι καπιταλιστικές άρχουσες τάξεις στην Ευρώπη και διεθνώς υποστηρίζουν ότι οι Έλληνες «ζουν πέρα από τις δυνατότητες τους» και ότι επομένως είναι υποχρεωμένοι να κάνουν περικοπές. Ποια είναι η δική σου από-

ντηση σε αυτή την απαίτηση;

«Η Ελλάδα είναι το καναρίνι στο ορυχείο», έγραψε ο Χαμπίς Μακρέι (Hamish McRae) οικονομικός σχολιαστής στην εφημερίδα Independent (Στμ: Στα παλιά χρόνια όταν οι ανθρακωρύχοι ήθελαν να ελέγξουν αν υπήρχε αρκετό οξυγόνο στο βάθος που θα δούλευαν, άφηναν ένα καναρίνι για λίγη ώρα. Αν το καναρίνι, που είναι πολύ ευαίσθητο, επιβίωνε, σήμαινε πως υπήρχε αρκετός αέρας ώστε να μπορέσουν να δουλέψουν). Οι Βρετανοί καπιταλιστές ιδιαίτερα οι δισεκατομμυριούχοι που ελέγχουν την συμμαχία Con-Dem (Συντηρητικοί – Φιλελεύθεροι Δημοκράτες) και όλες οι άρχουσες τάξεις στην Ευρώπη παρακολουθούν με προσοχή τις επικές μάχες οι οποίες ξεδιπλώνονται αυτή την περίοδο στους χώρους εργασίας και στους δρόμους, από το ελληνικό εργατικό κίνημα. Προσπαθούν, κυριολεκτικά και μεταφορικά, να μετρήσουν πόσο πόνο αντέχει η ελληνική εργατική τάξη – δηλαδή πόση λιτότητα, πόσα δακρυγόνα και κρατική καταστολή – προτού «το καναρίνι πεθάνει» κάτω από την επίθεση του κεφαλαίου. Μπορεί η Ελλάδα να αντιπροσωπεύει μόνο το 2% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης και το 0.5% του παγκόσμιου ΑΕΠ, αλλά το ειδικό της βάρος σε αυτή την κρίσιμη φάση είναι πολύ μεγαλύτερο – και από την σκοπιά των καπιταλιστών της Ευρώπης αλλά ιδιαίτερα από την σκοπιά της εργατικής τάξης.

Σε ότι αφορά την κατηγορία ότι οι Έλληνες εργαζόμενοι «ζούσαν και ζουν πέρα από τις δυνατότητες τους» αυτό είναι το συνηθισμένο ρεφρέν των καπιταλιστών σε όλη την Ευρώπη. Την εξουσία στην Ελλάδα δεν την είχαν οι Έλληνες εργαζόμενοι τα τελευ-

ταία 25 χρόνια, όταν τα αφεντικά - όπως το Ξεκίνημα έχει κατ' επανάληψη υποδείξει - επέβαλαν το ένα πακέτο λιτότητας μετά το άλλο. Που έχουν πάει όλα αυτά τα κέρδη που έχουν σωρευτεί όλη αυτή την περίοδο; Έχουν διασκορπιστεί στα Βαλκάνια και αλλού από τους άπληστους, αχόρταγους, καπιταλιστές για να εκμεταλλευτούν τα φτηνά εργατικά χέρια, αφήνοντας την Ελλάδα χωρίς επενδύσεις, υποσκάπτοντας έτσι κάθε προοπτική της ελληνικής οικονομίας και συνεπώς και της κοινωνίας. Κάτι παρόμοιο έγινε και στη Βρετανία. Η Ελλάδα πέρασε μια προηγούμενη περίοδο μαζικής αποβιομηχάνισης η οποία άφησε την χώρα εντελώς εκτεθειμένη στις επιπτώσεις της σημερινής κρίσης. Αλλά, όπως εξήγησε ο Μαρξ ο μόνος λόγος ύπαρξης των καπιταλιστών είναι ο βαθμός στον οποίο μπορούν να αναπτύσσουν τις παραγωγικές δυνάμεις - την τεχνολογία, την οργάνωση της εργασίας, την επιστήμη, κτλ. Όταν δηλαδή μπορούν, με βάση τα πιο πάνω, να επεκτείνουν την απασχόληση και να μεγεθύνουν τον πλούτο της κοινωνίας. Με βάση λοιπόν αυτά τα κριτήρια, αυτοί οι κύριοι δεν έχουν κανένα κοινωνικά χρήσιμο ρόλο να παίξουν - είναι μια άχρηστη τάξη κι αυτό πια το αναγνωρίζει μαζικά ο ελληνικός λαός. Αυτές τις μέρες που είμαι στην Ελλάδα είδα στον τύπο ότι περίπου 15 χιλιάδες Έλληνες με εισοδήματα πάνω από 120.000 ευρώ περίπου, οι υπερπλούσιοι δηλαδή, αποφεύγουν να δηλώσουν τα εισοδήματά τους και κοιτάζουν πώς να τα κρύψουν όπως και τον πλούτο που έχουν συσσωρεύσει.

Αυτές τις μέρες που είσαι στην Ελλάδα έχεις σημειώσει το κόστος ζωής στις ελληνικές πόλεις. Πως θα περιέγραφε με βάση αυτή τη γνώση το γεγονός ότι ο βασικός μισθός θα μειωθεί από 740 € μεικτά, δηλαδή περίπου 670 € καθαρά, σε 560 € το μήνα και η ελάχιστη εγγυημένη σύνταξη μετά τα 65 χρόνια θα είναι 360 €, με βάση τη συμφωνία της ελληνικής κυβέρνησης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου;

Πρόσεξα ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εξήγγειλε μία νέα «εκστρατεία» για να εντοπίσει τους ιδιοκτήτες πιασινών αξιοποιώντας για αυτό το σκοπό το google earth για να ανακαλύψει πόσοι είναι οι πλούσιοι και που μένουν. Σαν αποτέλεσμα οι πλούσιοι ανακάλυψαν... μία νέα μόδα, να επενδύουν σε πλαστικούς χλοοτάπητες και να χρησιμο-

ποιούν ασφαλτό για να καμουφλάρουν τα τεκμήρια φορολόγησής τους, από τον «κατάσκοπο» που βρίσκεται στον ουρανό. Αυτή είναι η γνωστή παραοικονομία - η οποία βασικά αποτελείται από τους πλούσιους και τα στρώματα των επαγγελματιών που αποφεύγουν την φορολογία - και η οποία υπολογίζεται συντηρητικά γύρω στο 30% του συνόλου της οικονομίας.

Ακόμη και ο πρωθυπουργός, ο Γιώργος Παπανδρέου, επικεφαλής της λεγόμενης «σοσιαλιστικής» κυβέρνησης του, την ίδια στιγμή που εξαπολύει αυτή την τεράστια επίθεση ενάντια σε αυτούς που δεν έχουν καμία ευθύνη για αυτή τη κρίση, τους εργαζόμενους, υποκριτικά πλένει τα χέρια του δηλώνοντας : «η οργή μου είναι τεράστια όταν βλέπω την τραγωδία της κλοπής του πλούτου του ελληνικού λαού». Η αγανάκτηση και η οργή του ελληνικού λαού πολλαπλασιάζονται από το γεγονός ότι αυτή η τεράστια αδικία, αυτή η δρακόντεια επίθεση αποφασίζεται στο εξωτερικό, σε ξένα κέντρα, και επιβάλλεται από το ΔΝΤ και την ΕΚΤ.

Έχω προσέξει ότι το κόστος ζωής στις ελληνικές πόλεις, οι τιμές στα σουπερ μάρκετ, είναι στο ίδιο ύψος, αν όχι πιο πάνω απ' ότι στο Λονδίνο. Μ' αυτό το δεδομένο είναι εντελώς αδιανόητο να ζησει κανείς με 560 €, όπως είναι οι προτάσεις της κυβέρνησης, ή με 360 € οι συνταξιούχοι. Πρόκειται για μαύρο χιούμορ! Από ότι διαβάζω η επίθεση στις συντάξεις θα σημαίνει μειώσεις που θα κυμαίνονται ανάμεσα σε 30% και 50% από τα σημερινά επίπεδα! Ο ελάχιστος μισθός για τους νεοεισερχόμενους στη αγορά εργασίας, κάτι που επηρεάζει συνολικά τον ιδιωτικό τομέα και όλους τους νέους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα, μειώνεται δραματικά με βάση το Μνημόνιο από τα 740 € μικτά σε 590 € μεικτά! Σε πολλούς χώρους εργασίας, μαθαίνω από τους συντρόφους, ότι οι μισθοί δεν πληρώνονται, κάτι που θυμίζει αυτό που είχαμε δει στη Σοβιετική Ένωση μετά την κατάρρευση της στη δεκαετία του 1990 και που παραμένει η κατάσταση σε μερικές χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, όπως είναι τώρα το Καζακστάν. Οι επισφαλείς θέσεις εργασίας, η ανασφάλεια, οι προσωρινές συμβάσεις εργασίας αφορούν τεράστια ποσοστά του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα. Ένα παράδειγμα που μου έκανε εντύπωση τις προηγούμενες μέρες ήταν οι πυροσβέστες, οι οποίοι έμαθα ότι προσλαμβάνονται στη βάση προσωρινών συμβάσεων εργασίας, οι οποίες ανανεώ-

νονται κάθε χρόνο, παρά τον κρίσιμο ρόλο που παίζουν στο να σβήνουν τις φωτιές οι οποίες καταστρέφουν κάθε χρόνο την Ελλάδα. Τώρα μαθαίνω ότι τα συμβόλαια τους από 8 μήνες που ήταν πέρσι μειώνονται σκανδαλωδώς σε 7! Μαθαίνω επίσης πως το μέσο εισόδημα εκατομμυρίων εργαζομένων είναι καθηλωμένο στον ελάχιστο βασικό μισθό των 740 € τον μήνα μικτά που σημαίνει περίπου 650 € περίπου καθαρά. Μαθαίνω ότι αυτή η «γενιά των 700 ευρώ», όπως ονομάζεται στην Ελλάδα, περιλαμβάνει όχι μόνο ανειδίκευτους εργαζόμενους αλλά και απόφοιτους πανεπιστημίων με μεταπτυχιακά διπλώματα ή και περισσότερα από ένα πτυχία, επηρεάζει δηλαδή μαζικά ακόμη και τα μεσαία στρώματα. Μια νεολαία η οποία έχει δουλέψει κυριολεκτικά εξοντωτικά για να περάσει διάφορες εξετάσεις με στόχο να αποκτήσει τις προϋποθέσεις για μια κάπως άνετη διαβίωση ανακαλύπτει ότι οι καλύτεροι μισθοί που μπορεί να πάρει είναι οι μισθοί των Mc Donald's!

Πολλοί Έλληνες εργαζόμενοι ήταν ήδη φτωχοί προτού επέλθει η κρίση, έχοντας ήδη 25 χρόνια λιτότητας (από το 1985) του ενός είδους ή του άλλου πάντα στο όνομα της σταθεροποίησης και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Αυτό είναι κάτι που μπορεί να διαπιστώσει οποιοσδήποτε επισκέπτεται τη χώρα: ομάδες φτωχών εργατών, ανέργων και μεταναστών βρίσκονται παντού καλύπτοντας θα έλεγα κάθε ελεύθερο χώρο στα μικρά πάρκα που υπάρχουν στις φτωχότερες περιοχές της Αθήνας. Η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με το ενδεχόμενο μαζικής φτώχειας, με σημαντικά τμήματα του πληθυσμού να βρίσκονται ήδη σε αυτή την κατάσταση.

Η ελληνική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αποτελεί μεγάλη, δική της επιτυχία, το γεγονός ότι η ευρωπαϊκή ένωση δημιούργησε το μηχανισμό στήριξης που θα παρέχει 750 δις ευρώ για να «διδασώσει» υπερχρεωμένες χώρες όπως είναι η Ελλάδα και ότι σε τρία χρόνια η ελληνική οικονομία θα είναι πίσω ξανά στο δρόμο της υγιούς ανάπτυξης. Ποια είναι η δική σου απάντηση σε αυτό;

Δεν υπάρχει καμία πιθανότητα μετά από αυτές τις τρομαχτικές θυσίες του ελληνικού λαού η ελληνική οικονομία να επανακάμψει σε τρία χρόνια και να μπει στο δρόμο της ανάπτυξης. Το μόνο που θα γίνει είναι ότι οι αριθμοί των φτωχών, των ανέργων αλλά και των οργισμένων «θα αυξάνονται και θα

πληθύνονται» στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης και αυτό θα σημαίνει τεράστιους μαζικούς αγώνες ενάντια στο σύστημα και υπέρ μιας εναλλακτικής σοσιαλιστικής κοινωνίας.

Η ελληνική εργατική τάξη είχε τέσσερις γενικές απεργίες¹ στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα στη διάρκεια των τελευταίων μηνών. Για τον δημόσιο τομέα μάλιστα δύο από αυτές ήταν 48ωρες. Στην Ελλάδα λέμε ότι αυτό δεν είναι αρκετό. Ποια είναι η εικόνα έξω από την Ελλάδα, στη Βρετανία και διεθνώς;

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι οι Έλληνες εργαζόμενοι έχουν δώσει καταπληκτικούς αγώνες, κι ότι έχουν αναπτύξει μια μεγαλειώδη αντίσταση στις επιβουλές και στις επιθέσεις της κυβέρνησης τους και των καπιταλιστών που βρίσκονται από πίσω της. Αυτοί οι αγώνες δίνουν έμπνευση στους πρωτοπόρους αγωνιστές του εργατικού κινήματος αλλά και σε πολλούς εργαζόμενους της βάσης, σε όλη την υπόλοιπη Ευρώπη. Αυτό το νιώσαμε με πρακτικό και έντονο τρόπο στη Βρετανία την προηγούμενη εβδομάδα στην συνδιάσκεψη του Πανβρετανικού Δικτύου Συνδικαλιστών Βάσης (National Shop Steward's Network – NSSN) στο Λονδίνο, στο οποίο απεύθυνε ένα συγκλονιστικό χαιρετισμό η συντρόφισσα Μαριάνθη Κυπρίδου, μέλος του Ξεκινήματος. Αυτή η συνάντηση από μόνη της καθώς και το γεγονός ότι είχαμε καλεσμένη μια ελληνίδα συνδικαλίστρια δείχνει πόσοι πολλοί εργαζόμενοι εκτός Ελλάδας ψάχνουν τρόπους να μιμηθούν, να αφομοιώσουν τις εμπειρίες του ελληνικού κινήματος και να αναπτύξουν παρόμοιους αγώνες στις χώρες τους.

Γενικά στην Ευρώπη έχουμε ήδη δει μεγάλες αντιστάσεις στις επιθέσεις, από τη μεριά των εργαζομένων, κι είμαστε ακόμα στην αρχή. Στη Γαλλία είχαμε τους πρόσφατους αγώνες ιδιαίτερα για το Ασφαλιστικό – αγώνες που αγκάλιασαν την τεράστια πλειοψηφία των εργαζομένων όχι μόνο στον δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό τομέα. Τον Ιούνιο, στην τελευταία γενική απεργία, είχαμε μια από τις πιο μεγάλες διαδηλώσεις από την εποχή του μεγάλου αγώνα ενάντια στην κυβέρνηση Ζιπέ το 1995. Στην Ιταλία, ακόμα και κι εκείνα τα τμήματα του

1. Όταν πάρθηκε η συνέντευξη ο αριθμός των γενικών απεργιών ήταν 4. Στις πέντε βδομάδες που ακολούθησαν, μέχρι την έκδοση της μπροσούρας αυτής ο αριθμός των γεν. απεργιών που κάλεσαν από κοινού ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ έφτασε τις 6.

εργατικού κινήματος που την προηγούμενη περίοδο παρακολουθούσαν από κάποια απόσταση τους συνδικαλιστικούς αγώνες, μπήκαν στη μάχη και υποχρέωσαν τις συνδικαλιστικές τους ηγεσίες να προχωρήσουν στο κάλεσμα απεργιακών κινητοποιήσεων ενάντια στις νέες επιθέσεις που ξεκίνησε η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι εδώ και μερικές εβδομάδες. Γενικές απεργίες είχαμε και στην Ισπανία και στην Πορτογαλία ενάντια σε παρόμοιες πολιτικές από τις λεγόμενες «σοσιαλιστικές» κυβερνήσεις. Στην Πορτογαλία η κυβέρνηση Σόκρατες ετοιμάζεται να προχωρήσει στο κλείσιμο 500 δημοτικών σχολείων (αφορά ηλικίες 5-11)! Τα όρια συνταξιοδότησης έχουν ήδη ανέβει στην Ισπανία, από την κυβέρνηση Θαπατέρο, η οποία κατάφερε να περάσει το πακέτο λιτότητας από τη βουλή με πλειοψηφία μίας μόνο ψήφου, παρότι χρησιμοποίησε κάθε είδους εκβιαστικό μέσο και πρακτικές όπως έκανε και ο Παπανδρέου στην Ελλάδα για να περάσει τα μέτρα του.

Αν' άκρη σε άκρη στην Ευρώπη οι εργατικές τάξεις, παρότι βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα προετοιμασίας και κινητοποιήσεων και παρότι έχουν διαφορετικές ιστορικές παραδόσεις, μπαίνουν σταδιακά στο δρόμο του αγώνα ενάντια στις επιθέσεις. Στην Βρετανία οι εργαζόμενοι είναι αυτή τη στιγμή κάπως παραλυμένοι – όπως ήταν νομίζω και στην Ελλάδα, σε πρώτη φάση, όταν ξεκίνησαν οι περικοπές. Προσπαθούν ακόμη να συνειδητοποιήσουν πώς προέκυψε η κυβερνητική συμμαχία Con-Dem (σηντιριτικών - φιλελεύθερων δημοκρατών) των Κάμερον και Κλέγκ καθώς και την έκταση της επίθεσης που θα δεχτούν. Όμως οι απεργίες στις Βρετανικές Αερογραμμές αυτή την περίοδο και όχι μόνο σ' αυτές, αποτελούν σαφείς ενδείξεις ότι η εργατική τάξη αρχίζει να κινείται. Πιστεύω πως αντίστοιχες κινήσεις και διεργασίες θα δούμε και στη Γερμανία και σε πολλές άλλες χώρες την επόμενη περίοδο.

Οι Έλληνες εργαζόμενοι έχουν ανταποκριθεί με εκπληκτικό τρόπο στις ανάγκες της περιόδου συμμετέχοντας μαζικά σε μεγαλειώδεις γενικές απεργίες. Όμως την ίδια στιγμή ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ, που καλεί τις γενικές αυτές απεργίες, δεν μπορεί καν να εμφανιστεί δημόσια σε οποιαδήποτε συγκέντρωση πόσο μάλλον να μιλήσει – είτε γιατί δέχεται κατευθείαν επίθεση είτε γιατί οι εργαζόμενοι με τις φωνές διαμαρτυρίας τους δεν τον αφήνουν να

μιλήσει. Αυτό εκ πρώτης όψεως φαίνεται παράδοξο και για τους εργαζόμενους στην υπόλοιπη Ευρώπη ίσως και εντελώς ακατανόητο. Πώς ερμηνεύεις αυτό το γεγονός, τι σηματοδοτεί κατά τη γνώμη σου;

Η τεράστια αγανάκτηση που είχε συσσωρευτεί στη Ελλάδα έχει προκαλέσει, απ' ότι έχω δει, όχι μόνο τις γενικές απεργίες αλλά και απεργιακά κύματα σε μία σειρά από κλάδους. Οι εργαζόμενοι στα λεωφορεία, στο μετρό, στους σιδηρόδρομους, οι εργαζόμενοι στη ΔΕΗ, στα λιμάνια, οι ναυτεργάτες, οι δάσκαλοι, καθηγητές, νοσοκομειακοί, κτλ, όλοι αυτοί κάλεσαν, πέρα από τη συμμετοχή στις γενικές απεργίες, δικές τους απεργιακές κινητοποιήσεις.

Στον χώρο των Συγκοινωνιών είδα δύο απεργίες μέσα σε μία εβδομάδα στην Αθήνα. Παρατήρησα επίσης πως την προηγούμενη εβδομάδα οι εργαζόμενοι σε ένα νοσοκομείο αποδέχτηκαν ομόφωνα τις προτάσεις του Ξεκινήματος για επίσχεση εργασίας για να πληρωθούν τα δεδουλευμένα τους, ενάντια στις προτάσεις της ηγεσίας του σωματίου και ότι αυτή η απεργία λειτούργησε βοηθητικά για να αναπτυχθεί ένα ευρύτερο κίνημα που έχει μέχρι αυτή τη στιγμή απλωθεί σε περισσότερα από 15 νοσοκομεία. Η σημασία αυτών των κινήσεων «από τα κάτω» είναι εξαιρετική. Είναι σύμπτωμα των διεργασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη στην Ελλάδα και που θα αναπτυχθούν και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Η χλευαστική κι επιθετική αντιμετώπιση των εργαζομένων απέναντι στην ηγεσία των συνδικάτων είναι αποτέλεσμα της παθητικής στάσης των συνδικαλιστικών ηγεσιών την στιγμή που το κίνημα δέχεται τις πιο βάνουσες επιθέσεις από την εποχή του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και του εμφύλιου που ακολούθησε.

Ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ, Παναγόπουλος, αντιμετωπίζει διαρκώς το ενδεχόμενο φυσικών επιθέσεων και σίγουρα χλευασμού από τους εργαζόμενους που δεν τον αφήνουν να μιλήσει κι όχι μόνο οι πιο «προχωρημένοι» πολιτικά, οργανωμένοι στα κόμματα και τις οργανώσεις της αριστεράς, αλλά και τα πλατιά λαϊκά στρώματα. Είναι ξεκάθαρο ότι οι Έλληνες εργαζόμενοι χρειάζονται και, είτε συνειδητά είτε ενστικτωδώς, αναζητούν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για να κινητοποιηθούν συνολικά και με οργανωμένο τρόπο οι δυνάμεις του κινήματος, στην πλήρη τους διάσταση. Μόνο έτσι μπο-

ρούν να ανατραπούν οι πολιτικές αυτής της κυβέρνησης. Η άρνηση των συνδικαλιστικών ηγεσιών να προχωρήσουν στην εκπόνηση ενός τέτοιου σχεδίου προκαλεί την οργή των εργαζομένων. Κάτι παρόμοιο έχουμε δει και στην Ισπανία και στην Ιταλία την προηγούμενη περίοδο όταν οι συνδικαλιστές ηγέτες βρέθηκαν αντιμέτωποι πολλές φορές με θυμωμένους εργάτες που συχνά τους πέταγαν ότι είχαν στα χέρια τους και όχι σπάνια, ακόμα και πέτρες.

Αυτό που λέμε είναι: για προσέξτε, εσείς, παθητικοί, συμβιβασμένοι συνδικαλιστές ηγέτες στην Ιρλανδία, στην Βρετανία και την υπόλοιπη Ευρώπη! Η Ελλάδα έρχεται εδώ! Ο χαρακτήρας τους εργατικού κινήματος στη βόρεια Ευρώπη μπορεί να έχει αισθητές διαφορές από αυτό της νότιας Ευρώπης: οι Βρετανοί εργάτες για παράδειγμα, με τις δικές τους παραδόσεις και τους δικούς τους «δισταγμούς», λόγω της ιστορίας αυτής της χώρας, μπορεί να είναι κάπως αργοί στο να ξεκινήσουν μεγάλους αγώνες, μπορούν όμως να το κάνουν, όπως έχει δείξει ξανά και ξανά η ιστορία του βρετανικού εργατικού κινήματος, και μπορούν όταν το κάνουν να ταρακουνούν την κοινωνία συθέμελα.

Αυτό έκαναν την προηγούμενη περίοδο οι Έλληνες εργαζόμενοι χρησιμοποιώντας το όπλο της γενικής απεργίας. Το ίδιο περιμένουμε να δούμε και στην υπόλοιπη Ευρώπη, με γενικές απεργίες οι οποίες μπορεί σε πρώτη φάση να ξεκινούν από τον δημόσιο τομέα. Μια τεράστια σύγκρουση ανάμεσα στις τάξεις είναι αναπόφευκτη με δεδομένη την έκταση των επιθέσεων και αυτό θα είναι χαρακτηριστικό κάθε ευρωπαϊκής χώρας σχεδόν χωρίς εξαίρεση, στην περίοδο που έχουμε μπει.

Είναι τέτοια η κατάσταση και το κλίμα που αναπτύσσεται στην Βρετανία και σε άλλες χώρες που αν οι συνδικαλιστές ηγέτες – οι οποίοι βέβαια έχουν εκλεγεί και προέρχονται από μια προηγούμενη περίοδο, ταξικής ειρήνης – δεν αποφασίσουν να δώσουν οι

ίδιοι μαχητική προοπτική στους αγώνες, τότε θα υπάρξουν εκρήξεις από τα κάτω. Στην Βρετανία δεν έχουμε δει ακόμη μια 24ωρη γενική απεργία του δημόσιου τομέα. Το αίτημα που προβάλλουμε σαν Σοσιαλιστικό Κόμμα (τμήμα της CWI στην Αγγλία και την Ουαλία) είναι να προχωρήσουμε σε μια μεγάλη, πολύ καλά προετοιμασμένη, πανβρετανική διαδήλωση που να προετοιμάσει μια επόμενη 24ωρη γενική απεργία στον δημόσιο τομέα. Ο στόχος που προβάλλουμε είναι το να ανατρέψουμε την επίθεση που έχει εξαπολύσει η συμμαχία Συντηρητικών-Φιλελεύθερων προτού αυτή προλάβει καλά-καλά να ξεδιπλωθεί. Οι επιθέσεις που δέχονται αυτή την στιγμή οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι εργαζόμενοι στην τοπική αυτοδιοίκηση θα έπρεπε να ήταν από μόνες τους αρκετές για να προκαλέσουν τον ξεσηκωμό του βρετανικού συνδικαλιστικού κινήματος. Υπολογίζεται ότι τουλάχιστον 750 χιλιάδες εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα και την τοπική αυτοδιοίκηση θα χάσουν τις δουλειές τους, πράγμα που σημαίνει ότι ο αριθμός των ανέργων στην Βρετανία θα εκτοξευθεί πολύ πάνω από τα 3 εκ. και πιθανά να φτάσει τα 4 εκ. στην αμέσως επόμενη περίοδο. Υπάρχουν ήδη 1 εκ. νέοι ανάμεσα στην ηλικία 18-24 που είναι άνεργοι.

Οι Έλληνες εργαζόμενοι δεν έχουν επαρκή γνώση των εξελίξεων στην βρετανική εργατική τάξη και των αγώνων της. Όμως στην πολύ πρόσφατη περίοδο η βρετανική εργατική τάξη

έδωσε μερικές εξαιρετικές μάχες. Μπορείς να δώσεις στους αναγνώστες μας μια εικόνα από μερικούς από αυτούς τους αγώνες;

Είναι σωστό ότι έχουμε μια επιτάχυνση των εξελίξεων στο βρετανικό εργατικό κίνημα και των αντιστάσεων στην επίθεση των εργοδοτών. Παρότι ο αριθμός των απεργιών δεν μπορεί καθόλου να συγκριθεί με την Ελλάδα, και παρότι ακόμα και σε σχέση με την ιστορία του βρετανικού εργατικού κινήματος ο αριθμός είναι χαμηλός, δόθηκαν την τελευταία περίοδο μια σειρά από μάχες που φανερώνουν πόσο εντείνεται το κλίμα της αντίστασης στον ιδιωτικό τομέα που θα αντανakλαστεί και στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο την επόμενη περίοδο.

Ένα από τα σημαντικά παραδείγματα του περασμένου χρόνου είναι η απεργία των εργαζομένων στο διυλιστήριο του Λίντσεϊ (Lindsey) στην οποία το Σοσιαλιστικό Κόμμα έπαιξε έναν ρόλο κλειδί. Αυτός ο αγώνας ήταν μια απεργία ενάντια στην προσπάθεια των εργοδοτών να ισοπεδώσουν τα μεροκάματα των εργαζομένων χρησιμοποιώντας εργαζόμενους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες και συγκεκριμένα την Ιταλία. Την πρώτη περίοδο αυτού του αγώνα ένας μικρός αριθμός εργαζομένων εμφάνισαν μερικές πικέτες στις οποίες ανέγραφαν μια φράση του πρώην πρωθυπουργού Γκόρντον Μπράουν, «βρετανικές δουλειές για Βρετανούς εργάτες». Μερικές οργανώσεις της άκρας αριστεράς, όπως είναι το SWP (αντίστοιχο του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος, ΣΕΚ, στην Ελλάδα) έκαναν το μοιραίο λάθος να ερμηνεύσουν αυτό το σύνθημα σαν ένδειξη ότι οι ρατσιστικές διαθέσεις κυριαρχούσαν ανάμεσα στους εργαζόμενους. Εμείς, σαν Σοσιαλιστικό Κόμμα, παρεμβήκαμε σε αυτόν τον αγώνα, μέσω των συνδικαλιστών που έχουμε στην βιομηχανία, και προβάλαμε τα συνθήματα της ενότητας των Βρετανών εργατών με τους ξένους εργάτες και της ισότητας των μισθών ανάμεσα στους Βρετανούς και τους Ιταλούς εργαζόμενους. Με την βοήθεια των συντρόφων μας στην Ιταλία εκδώσαμε υλικό στα ιταλικά, και παίξαμε έτσι καθοριστικό ρόλο στο να πετύχουμε την ενότητα των Βρετανών με τους Ιταλούς εργαζόμενους. Αυτός ο αγώνας είχε σαν αποτέλεσμα μια καθαρή νίκη η οποία σημειώθηκε πλατιά από το βρετανικό εργατικό κίνημα. Ιδιαίτερα σημειώθηκε από την πιο μαχητική εργατική ομοσπονδία που υπάρχει αυτή την στιγμή στην Βρετανία, την Ομοσπονδία Σιδηροδρομικών, Ναυτεργατών και

εργαζόμενων στις Μεταφορές (RMT). Ο γενικός γραμματέας αυτής της ομοσπονδίας, ο Μπομπ Κρόου (Bob Crow) προσέγγισε το κόμμα μας και μας πρότεινε μια εκλογική συνεργασία ανάμεσα στο Σοσιαλιστικό Κόμμα και την RMT. Έτσι δημιουργήθηκε η Συνδικαλιστική Σοσιαλιστική Συμμαχία (Trade Union and Socialist Coalition – TUSC). Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα προσχώρησε σ' αυτήν και το βρετανικό ΣΕΚ.

Την ίδια περίοδο είχαμε μια σειρά από καταλήψεις ή προσπάθειες από εργαζόμενους να καταλάβουν εργοστάσια, όπως για παράδειγμα τις επιχειρήσεις Βίστεον (Visteon) στο Μπάσιλτον (Basildon), το βόρειο Λονδίνο και το Μπέλφαστ, όταν η εργοδοσία αποφάσισε να διαλύσει την επιχείρηση και να στείλει τους εργαζόμενους στην ανεργία πληρώνοντας μια ελάχιστη αποζημίωση. Ο αγώνας αυτός κέρδισε το βασικό αίτημα για το οποίο πάλευαν οι εργαζόμενοι, το να πληρώσει δηλαδή η εργοδοσία τις αποζημιώσεις που απαιτούσε το σωματείο. Παρότι το εργοστάσιο τελικά έκλεισε, είχαμε κατάληψη εργοστασίου, κάτι που είχαμε να δούμε στη Βρετανία για πάρα πολλά χρόνια, και το οποίο δημιουργούσε, έτσι, προηγούμενο για νέους αγώνες που θα έρθουν. Είχαμε ακόμα μια σημαντική κατάληψη, αυτήν του εργοστασίου Βέστας (Vestas) στη νότια Αγγλία, ένα εργοστάσιο στο οποίο δεν υπήρχε καθόλου συνδικαλισμός, όπου όμως φάνηκε ξανά η αποφασιστικότητα των εργαζομένων να παλέψουν. Αυτή την περίοδο έχουμε την απεργία στις Βρετανικές Αερογραμμές η οποία έχει συσπειρώσει 12.000 εργαζόμενους ενάντια στην βάνουση αντεργατική στάση της διοίκησης. Ο Γουίλλυ Γουόλς (Willie Walsh) ο διευθύνων σύμβουλος των B.A., εκπροσωπεί την πιο άγρια καπιταλιστική αντίδραση στη Βρετανία σήμερα, κι έχει βάλει σαν στόχο του να διαλύσει ότι απέμεινε από τις κατακτήσεις και τα δικαιώματα των εργαζομένων στην επιχείρηση – κι έτσι προκάλεσε την σκληρή αντίσταση των εργαζομένων. Δυστυχώς, το γεγονός ότι η τακτική που εφαρμόζει το σωματείο των εργαζομένων περιορίζεται σε αραιές απεργιακές κινητοποιήσεις και στάσεις εργασίας δεν είναι κάτι που μπορεί να εγγυηθεί τη νίκη. Εμείς είμαστε της άποψης ότι απαιτείται η πλήρης ανάπτυξη όλων των δυνάμεων των εργαζομένων στις Βρετανικές Αερογραμμές σε μαχητικές απεργιακές κινητοποιήσεις με διάρκεια. Αυτές οι μάχες, χωρίς καμία αμφιβολία, προοιωνίζουν μια περίοδο μεγάλων εργατικών αγώνων στην Βρετανία. Γιατί δεν υπάρχει καμιά περίπτωση οι εργαζόμενοι να

μην παλέψουν σκληρά ενάντια στις επιθέσεις που θα δεχτούν από την παρούσα κυβέρνηση.

Ασφαλώς δεν καταλήγουν όλοι οι αγώνες σε νίκες με τον ίδιο τρόπο που δεν καταλήγουν όλοι σε ήττες. Για παράδειγμα στην περίπτωση του εργοστασίου της Λίναμαρ (Linamar) στη νότια Ουαλία, όταν η επιχείρηση δοκίμασε να απολύσει τον πρόεδρο του τοπικού σωματίου και μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος, τον σύντροφο Ρομπ Γουίλλιαμς, η άμεση αντίδραση των εργαζομένων μαζί με ευρύτερη συμπαράσταση από το συνδικάτο του, UNITE, και τη συμπαράσταση από συνδικαλιστές και σοσιαλιστές διεθνώς –καθώς τα τμήματα της CWI ανέλαβαν διεθνή εκστρατεία για το ζήτημα αυτό– υποχρέωσαν την εργοδοσία σε υποχώρηση. Αυτή την περίοδο η διεύθυνση του εργοστασίου επιχειρεί να μπει σε αντιπίεση, με στόχο να σπάσει το ηθικό και να τρομοκρατήσει τους εργαζόμενους, πιέζοντας για δραστική μείωση των μισθών κάτω από την απειλή του κλεισίματος του εργοστασίου.

Οι Έλληνες εργαζόμενοι έχουν μια γενική ιδέα ότι οι νόμοι στη Βρετανία είναι ιδιαίτερα σκληροί ενάντια στο συνδικαλιστικό κίνημα και το δικαίωμα της απεργίας, αλλά δεν έχουν ακριβή γνώση. Μπορείς να μας δώσεις μια πιο λεπτομερή εικόνα και την ίδια στιγμή να εξηγήσεις πως προέκυψε αυτό;

Χωρίς καμιά αμφιβολία οι αντεργατικοί και αντιαπεργιακοί νόμοι στη Βρετανία, γιατί περί αυτού πρόκειται, είναι οι πιο δραστικότεροι σε όλη την δυτική Ευρώπη. Αυτό αποτελεί καθαρά αποτέλεσμα της εποχής που ήταν η Θάτσερ στην κυβέρνηση την περίοδο 1979-1990. Η βρετανική άρχουσα τάξη είχε βάλει από καιρό στο μάτι το συνδικαλιστικό κίνημα και ήθελε με κάθε τρόπο να του «κόψει τα πόδια», μετά τις μεγάλες νίκες των εργαζομένων στην δεκαετία του '70 και ιδιαίτερα μετά τις μεγάλες απεργίες των ανθρακωρύχων το 1972 και το 1974.

Στην τελευταία αυτή απεργία, ο τότε πρωθυπουργός, Συντηρητικός, Τεντ Χιθ (Ted Heath) κατέφυγε στον περιορισμό της εργάσιμης βδομάδας στη βρετανική βιομηχανία, την περιβόητη «εργάσιμη βδομάδα τριών ημερών», με μαζικές περικοπές στην παροχή ενέργειας και με εκατομμύρια να υποχρεώνονται να ζουν στο σκοτάδι χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα. Αυτή ήταν μία προσπάθεια να στρέψει την κοινωνία ενάντια στους

ανθρακωρύχους και να τους σπάσει. Η επίθεση του αυτή δεν απέδωσε, έτσι κατέφυγε σε γενικές εκλογές με κεντρικό σύνθημα «ποιος κυβερνά τη Βρετανία»; Όμως έχασε τις εκλογές και αυτή ήταν μία οδυνηρή εμπειρία για τους Βρετανούς καπιταλιστές! Για πρώτη φορά στην ιστορία της Βρετανίας ένα απεργιακό κίνημα επέβαλε την διενέργεια εκλογών την οποία έχασε το κόμμα που αποτελούσε τον επίσημο πολιτικό εκπρόσωπο των καπιταλιστών. Η Θάτσερ, που αντικατέστησε τον Heath στην ηγεσία του συντηρητικού κόμματος, αντιπροσώπευε μία μετακίνηση προς τα δεξιά του κόμματος αυτού και μία πολιτική επίδειξης πυγμής απέναντι στα συνδικάτα και ιδιαίτερα στους ανθρακωρύχους, με στόχο να τα τσακίσει. Το συνδικάτο των ανθρακωρύχων, με 200.000 μέλη τότε, ήταν στην πρώτη γραμμή των αγώνων του εργατικού κινήματος και η συντριβή του θα αποτελούσε καίριο πλήγμα για το σύνολο της Βρετανικής εργατικής τάξης. Ήταν δε διατεθειμένοι, οι Βρετανοί καπιταλιστές, να φτάσουν μέχρι και την μαζική αποβιομηχάνιση της χώρας –στηριζόμενοι ως ένα βαθμό και στην ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου στη Βόρεια Θάλασσα – σαν ένα μέσο για να επιφέρουν βαριές, μόνιμες ήττες στο εργατικό κίνημα.

Όλοι οι αντεργατικοί νόμοι τους οποίους έφερε η Θάτσερ είχαν σαν στόχο το να αποτρέψουν τη δυνατότητα αποτελεσματικών απεργιακών κινητοποιήσεων. Οι προσπάθειες του Heath, όπως και του Εργατικού Κόμματος στη δεκαετία του 1960, είχαν αποτύχει αλλά η Θάτσερ ήταν αποφασισμένη να επιβάλλει το πρόγραμμα της. Οι επιτελείς του κεφαλαίου στη Βρετανία αναφέρονται στην επιβολή του προγράμματος της Θάτσερ σαν αποτέλεσμα της «Συνθήκης της δεκαετίας του 1980». Η έκφραση «συνθήκη» χρησιμοποιείται συνήθως για να περιγράψει το αποτέλεσμα ενός πολέμου. Οι Βρετανοί εργαζόμενοι ηττήθηκαν στο ταξικό επίπεδο στην δεκαετία του 1980 και με αυτή την έννοια υποχρεώθηκαν να αποδεχτούν τους όρους της Θάτσερ. Οι νόμοι της στην ουσία έκαναν οποιαδήποτε προσπάθεια για αποτελεσματική «επίσημη» απεργιακή δράση πρακτικά αδύνατη. Και είναι βέβαια χρήσιμο να σημειώσουμε ότι οι Νέοι Εργατικοί του Τόνι Μπλερ, που παριστάνουν τους προοδευτικούς, ποτέ δεν πήραν πίσω αυτούς τους νόμους.

Έτσι, σήμερα, όλες οι απεργίες θα πρέπει να αποφασιστούν με μυστική ψηφοφορία όχι όμως στο χώρο εργασίας, αλλά μέσω

ταχυδρομείου! Για να είναι νόμιμη οποιαδήποτε ψηφοφορία θα πρέπει να έχει την έγκριση της ηγεσίας των συνδικάτων και θα πρέπει ο κάθε εργαζόμενος να διασφαλίσει ότι δεν υπάρχει το παραμικρό λάθος στο ψηφοδέλιό του σε καμία λεπτομέρεια, ακόμα και σε τεχνικές λεπτομέρειες (όπως για παράδειγμα ότι έχει εγγραφεί με ακρίβεια

η ταχυδρομική διεύθυνση του ψηφοφόρου, ο χώρος εργασίας του κοκ). Μετά, αν υπέρ της απεργίας έχει ψηφίσει η πλειοψηφία, ακόμα και αν η πλειοψηφία είναι τεράστια, όπως στην περίπτωση των Βρετανικών Αερογραμμών, οι εργοδότες πάνε στα δικαστήρια με τους καλύτερους, ακριβότερους και τους πιο εξειδικευμένους στην αντεργατική νομοθεσία δικηγόρους και τα δικαστήρια βέβαια κηρύσσουν την απεργία παράνομη και καταχρηστική στη βάση – πάντα – εντελώς απαράδεκτων αιτιάσεων. Αυτό συνέβη 8 φορές στη διάρκεια των τελευταίων 12-18 μηνών! Η διοίκηση των Βρετανικών Αερογραμμών κατέφυγε τρεις φορές στα δικαστήρια για να αποτρέψει την απεργία και μόνο την τελευταία φορά οι δικαστές δεν τους έκαναν το χατίρι. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι μέσα στους ανώτερους κύκλους της άρχουσας τάξης έγινε κατανοητό ότι αν συνέχιζαν με αυτή την τακτική, να κηρύττουν δηλαδή όλες ανεξαιρέτα τις απεργίες παράνομες, θα ωθούν, υποχρεωτικά, την ηγεσία των συνδικάτων στην κατεύθυνση παράνομων απεργιών, σαν το μόνο τρόπο να αντιμετωπίσουν την πίεση από τα κάτω.

Στη Βρετανία, λοιπόν, δεν υπάρχει στην πραγματικότητα τρόπος να προχωρήσεις σε νόμιμη απεργία! Κι όταν σε μια κοινωνία ισχύουν τόσο σκληροί νόμοι, αυτό που ισχύει για τους εργαζόμενους είναι ένα καθεστώς δουλείας! Πρόκειται για ένα σημαντικό ζήτημα το οποίο θα δούμε να ανέρχεται στην επιφάνεια στις μάχες της επόμενης περιόδου!

Στην δεκαετία του 1970 η Βρετανική εργατική τάξη ήταν μπροστά σε μερικούς από τους πιο σημαντικούς αγώ-

νες που έδωσε το εργατικό κίνημα σε όλη την Ευρώπη. Είναι πολύ σημαντικό να μεταφέρεται, στους εργαζόμενους κάθε χώρας, η ιστορία των ταξικών αγώνων που δίνουν οι συνάδελφοι και σύντροφοί τους σε άλλες χώρες. Επίσης, στη δεκαετία του 70 μπήκαν οι βάσεις για να υπάρχει σήμερα το Σοσιαλιστικό Κόμμα και να έχει σημαντική παρέμβαση σε αγώνες όπως αυτούς που ανέφερες πιο πάνω. Μπορείς επομένως να πεις δύο λόγια για μερικές από τις σημαντικές στιγμές της δεκαετίας του 1970;

Οι Βρετανοί εργαζόμενοι έδωσαν πραγματικά μεγάλες μάχες, σε πολλές περιπτώσεις, στη διάρκεια της δεκαετίας του 1970. Οι πιο σημαντικές από αυτές ήταν αυτές των ανθρακωρύχων, των πυροσβεστών και των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα. Αυτή ήταν μία περίοδος που ο Militant (μτφ: "Μαχητής"), σήμερα Σοσιαλιστικό Κόμμα, μπόρεσε να αναδειχτεί σε μία υπολογίσιμη δύναμη μέσα στο βρετανικό εργατικό κίνημα. Ξεκινώντας από μια πολύ μικρή βάση, γύρω στους 40 συντρόφους το 1964, καταφέραμε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 60 να αποκτήσουμε ισχυρές θέσεις μέσα στη νεολαία του Εργατικού Κόμματος όπου ισχυροποιήσαμε την παρουσία μας και μέχρι τα τέλη του 1980 είχαμε φτάσει τα 8.000 μέλη. Πρέπει βέβαια να θυμόμαστε πάντα ότι το Εργατικό Κόμμα τότε δεν ήταν το αστικό κόμμα που είναι σήμερα. Ήταν, για να χρησιμοποιήσω την έκφραση του Λένιν ένα «αστικό-εργατικό κόμμα». Η βάση του δηλαδή ήταν εργατική αλλά η ηγεσία του ανήκε πολιτικά στο στρατόπεδο της αστικής τάξης. Εκείνη την εποχή το Εργατικό Κόμμα ήταν πολύ δημοκρατικό και άφηνε τη δυνα-

τότητα στους μαρξιστές καθώς και σε άλλες δυνάμεις στο χώρο της αριστεράς να παλεύουν για τις ιδέες τους μέσα από τις γραμμές του κόμματος. Μπορέσαμε και κατακτήσαμε μια σημαντική θέση μέσα στο κόμμα η οποία θορύβησε την ηγεσία του κόμματος αλλά και την άρχουσα τάξη και σαν αποτέλεσμα είχαμε «πόλεμο» από τη μεριά του αστικού τύπου. Οι πρώτες σοβαρές επιθέσεις τους ξεκίνησαν το 1975 μετά από μία καταλυτική παρέμβαση μας στο συνέδριο του Εργατικού Κόμματος. Ο πρωτοσέλιδος τίτλος της μεγάλης και «σοβαρής» εφημερίδας Observer, στις 31 Αυγούστου εκείνης της χρονιάς, ήταν «Τροτσκιστές συνωμότες μέσα στο Εργατικό Κόμμα». Αυτή η επίθεση προετοιμάστηκε με την βοήθεια της δεξιάς πτέρυγας των Εργατικών που εκείνη την περίοδο προετοίμαζαν τις μαζικές διαγραφές μας από το κόμμα. Εξαιτίας όμως της πλατιάς, μαζικής υποστήριξης που είχαμε από τους αγωνιστές της βάσης του κόμματος, αυτή τους η προσπάθεια απέτυχε. Αντίθετα, ο Μίλιταντ δυνάμωσε διαρκώς εκείνη την περίοδο και εξελίχτηκε σε μια σημαντική δύναμη κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '80.

Αυτά τα γεγονότα, στη δεκαετία του '70, αποτελούσαν κάτι σαν γενική δοκιμή για τα δραματικά γεγονότα που ακολούθησαν στη δεκαετία του '80.

Στην δεκαετία του '80, επίσης, η βρετανική εργατική τάξη έδωσε κάποιες εξαιρετικές μάχες. Σε ορισμένες από αυτές, όπως ο μεγάλος αγώνας στο Λίβερπουλ και το κίνημα ενάντια στον Poll Tax² το Μίλιταντ έπαιξε ρόλο-κλειδί. Μπορείς να δώσεις στους αναγνώστες μας μια σύντομη περιγραφή αυτών των αγώνων και της τελικής τους έκβασης;

Η απεργία των ανθρακωρύχων στις αρχές της δεκαετίας του '80 ήταν, και σωστά χαρακτηρίστηκε έτσι, ένας «εμφύλιος πόλεμος χωρίς όπλα». Αυτή η μεγάλη μάχη σημάδεψε για πάντα όσους από εμάς είχαμε συμμετοχή σε αυτήν. Ταρακούνησε μαζικά συνειδήσεις στη Βρετανία και απέδειξε την τεράστια δύναμη που έχει η εργατική τάξη όταν μπει οργανωμένα στην δράση. Σαν Μίλιταντ είχαμε μια σπουδαία παρέμβαση και συμβολή σ' αυτό τον αγώνα και καθόλου τυχαία 500 ανθρακωρύχοι έγιναν μέλη του Μίλιταντ κατά την διάρκεια της απεργίας. Δυστυχώς, οι ανθρακωρύχοι δεν κατάφεραν τελικά να κερδίσουν εξαιτίας της δειλίας των ηγετών

του συνδικαλιστικού κινήματος. Ο Άρθουρ Σκάργκιλ, επικεφαλής του Συνδικάτου των Ανθρακωρύχων (National Union of Miners – NUM) που ήταν από τους πιο σημαντικούς μαχητές της εργατικής τάξης, είναι αλήθεια ότι έκανε κάποια λάθη τακτικής στο ξεκίνημα της απεργίας, αλλά δεν ήταν αυτά η κύρια αιτία για το τελικό αποτέλεσμα. Η απεργία κράτησε συνολικά ένα χρόνο, από το 1984 ως το 1985. Και ήταν η προδοτική στάση της κεντρικής συνδικαλιστικής ηγεσίας, που άφησε μόνους τους χωρίς υποστήριξη τους ανθρακωρύχους, που καθόρισε το αποτέλεσμα και οδήγησε τελικά στην ήττα.

Ο αγώνας στο Λίβερπουλ ωστόσο, όπως και η μάχη ενάντια στον Poll Tax μεταξύ 1989-92, κέρδισαν. Ήμουν ένας από τους δύο συγγραφείς ενός αρκετά μεγάλου σε όγκο, βιβλίου σχετικά με τον αγώνα στο Λίβερπουλ («Λίβερπουλ: Η πόλη που τόλμησε να παλέψει»)- τόσο σημαντική ήταν αυτή η μάχη για μας και συνολικά για το εργατικό κίνημα. Θα προσπαθήσω να συνοψίσω τα βασικά γεγονότα. Το δημοτικό συμβούλιο του Λίβερπουλ στο οποίο ο Μίλιταντ είχε καθοριστική επιρροή, απαίτησε και πέτυχε να πάρει τελικά από την κυβέρνηση της Θάτσερ χρήματα που είχαν «κλαπεί» από την πόλη. Ψηφίσαμε έναν «παράνομο» προϋπολογισμό δαπανών έναν προϋπολογισμό που βασιζόταν στις ανάγκες του λαού της πόλης κι όχι στα λεφτά που έδινε η κεντρική κυβέρνηση στην τοπική διοίκηση του Λίβερπουλ. Πετύχαμε να καλύψουμε τα ελλείμματα αυτού του «προϋπολογισμού αναγκών» υποχρεώνοντας την κυβέρνηση να μας δώσει τα χρήματα που απαιτούσαμε. Αλλά για να επιτευχθεί αυτό χρειάστηκε το χτίσιμο ενός μαζικού κινήματος, που συμπεριλάμβανε γενικές απεργίες των εργαζομένων στην τοπική αυτοδιοίκηση και μαζικές κινητοποιήσεις του πληθυσμού όλης της πόλης. Η κυβέρνηση της Θάτσερ ταπεινώθηκε – κι αυτό δεν μας το συγχώρεσε ποτέ! Ο λαός του Λίβερπουλ κέρδισε πολύ σημαντικά πράγματα από αυτήν την μάχη: καινούργια πάρκα, αθλητικά κέντρα, κέντρα υγείας, 5.000 νέες εργατικές κατοικίες (με τον κήπο της η κάθε μια!), 2.000 νέες θέσεις εργασίας, πράγματα που οι εργαζόμενοι δεν μπορούσαν ούτε να φανταστούν. Αυτή η μάχη απέδειξε πως οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις υπέρ των εργαζομένων στην εποχή μας δεν μπορεί παρά να είναι αποτέλεσμα επαναστατικής πάλης. Το αποτέλεσμα του αγώνα στο Λίβερπουλ

2. Πολ Ταξ, «κεφαλικός» φόρος που προσπάθησε να επιβάλει η Θάτσερ

είναι ένα πολύ σημαντικό παράδειγμα σχετικά με το τι μπορούμε να καταφέρουμε όταν οργανωθούμε και το χρησιμοποιούμε συχνά σήμερα στην προσπάθεια που κάνουμε να χτίσουμε ένα πλατύ κίνημα ενάντια στις περικοπές και την επίθεση που δεχόμαστε.

Η γενική απεργία του 1926 και η μάχη ενάντια στην προσπάθεια της Θάτσερ να επιβάλλει τον Poll Tax στα τέλη της δεκαετίας του '80 και τις αρχές του '90 ήταν πιθανά τα δύο πιο σημαντικά γεγονότα, στη συνείδηση του συνδικαλιστικού κινήματος στη Βρετανία κατά την διάρκεια του 20ου αιώνα (Παρόλο που για τους μαρξιστές, η μεγάλη απεργία των ανθρακωρύχων το 1984-85 και η μάχη του Λίβερπουλ που διεξάχθηκε κάτω από την καθοδήγηση του Μίλιταντ είναι εξίσου σημαντικά γεγονότα).

Στην περίπτωση των γεγονότων του 1926, η ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος προχώρησε στην οργάνωση της γενικής απεργίας που κράτησε 9 μέρες. Η εργατική τάξη μπορούσε να νικήσει – απέδειξε την τεράστια δύναμη που διαθέτει και όμως τελικά οδηγήθηκε στην ήττα. Στην περίπτωση του Poll Tax δεν υπήρχε καμία τέτοια κινητοποίηση από το συνδικαλιστικό κίνημα, ούτε επίσημη εμπλοκή των συνδικαλιστικών ηγεσιών στον αγώνα. Ακούγεται λιγάκι αστείο, αλλά ήταν για αυτόν ακριβώς τον λόγο – την μη εμπλοκή δηλαδή των συνδικαλιστικών ηγεσιών, που στην πραγματικότητα σαμπόταραν τον αγώνα σε συνεργασία με το επίσημο Εργατικό Κόμμα και τον ίδιο τον τότε πρόεδρο του Νιλ Κίνοκ – που ο αγώνας αυτός τελικά απέβη νικηφόρος. Παραμένει ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός πως δεν ήταν ούτε οι επίσημες ηγεσίες του συνδικαλιστικού κινήματος ούτε οι διάφορες μικρές ομάδες της αριστεράς – που δεν είχαν καμία κατανόηση του τρόπου με τον οποίο σκέφτεται και δρα η εργατική τάξη – που βρέθηκαν στην ηγεσία αυτού του μεγάλου, νικηφόρου αγώνα. Αντίθετα, ήταν οι κατασυκοφαντημένες και υπό δίωξη δυνάμεις του γνήσιου μαρξισμού που συσπειρώνονταν γύρω από την εφημερίδα Μίλιταντ που έπαιξαν αυτόν τον κρίσιμο ρόλο.

Από την πρώτη στιγμή κάναμε την εκτίμηση πως η Θάτσερ είχε κάνει ένα θεμελιώδες λάθος. Είχε εγκαταλείψει την μέχρι τότε τακτική της να χτυπά ξεχωριστά τον κάθε κλάδο εργαζομένων αφήνοντας τους υπόλοιπους «ήσυχους», όπως έκανε με τους ανθρακωρύχους, με τους τυπογράφους στο Γουόπινγκ (Wapping) και φυσικά στην περίπτωση του Λίβερπουλ. Αυτή την φορά,

αποφάσισε να προχωρήσει σε μια συνολική επίθεση ενάντια στην τεράστια πλειοψηφία του βρετανικού λαού, ταυτόχρονα. Με τον Poll Tax η Θάτσερ κατάφερε αυτό που δεν κατάφεραν ποτέ – γιατί δεν ήθελαν – οι ηγέτες των συνδικάτων και του Εργατικού Κόμματος όλα τα προηγούμενα 9 χρόνια που η Θάτσερ βρισκόταν στην εξουσία: να ενοποιήσει και να γιγαντώσει τους αγώνες της εργατικής τάξης ενάντια στην κυβέρνηση της. Μέχρι τότε, ήταν πολύ προσεκτική στις κινήσεις της προκειμένου τα μέτρα που έπαιρνε να μην πληττούν ταυτόχρονα το σύνολο της εργατικής τάξης και να μην ανοίγει δυο μέτωπα ταυτόχρονα. Όμως με τον Poll Tax χτυπούσε τους νέους και τους γέρους, τους εργαζόμενους και τους άνεργους, τους ανθρώπους με αναπηρίες, τους ιδιοκτήτες σπιτιών αλλά και τους ενοικιαστές και επίσης όλες τις εθνικές μειονότητες. Όλοι εκτός από τους πλούσιους και τα ανώτερα στρώματα της μεσαίας τάξης χτυπιόντουσαν από την επιβολή του Poll Tax.

Φαντάζει εκπληκτικό ακόμα και τώρα να ανακαλείς στην μνήμη σου το γεγονός πως την ίδια ώρα που οι μαρξιστές, αλλά και άλλοι αγωνιστές της αριστεράς του Εργατικού Κόμματος, προσπαθούσαμε να χτίσουμε πάνω στην αγανάκτηση που προκαλούσε στους εργαζόμενους η επιβολή του Poll Tax, για να οργανώσουμε την αντίσταση ενάντια στην κυβέρνηση των Συντηρητικών, η ηγεσία του Εργατικού Κόμματος ξόδευε όλη την ενέργεια της στην προσπάθεια να διαγράψει τους πιο μαχητικούς και γνωστούς αγωνιστές που υπήρχαν στις τάξεις του κόμματος. Ο Τόμι Σέρινταν – που τότε ήταν επικεφαλής του κινήματος ενάντια στον Poll Tax στην Σκοτία και πολύ γνωστό στέλεχος του Μίλιταντ – διαγράφηκε από το Εργατικό Κόμμα, και αργότερα φυλακίστηκε επειδή αρνήθηκε να πληρώσει τον Poll Tax. Το ίδιο έγινε και με τον ηρωικό σύντροφο Τέρι Φίλντς, στέλεχος του Μίλιταντ και βουλευτή του Εργατικού Κόμματος. Ο Ντέιβ Νέλιςτ, επίσης βουλευτής, διαγράφηκε μόνο – δεν φυλακίστηκε. Κι όλα αυτά γιατί πρόσφεραν αποτελεσματική μαχητική καθοδήγηση στις καταπιεσμένες μάζες που χτυπιόντουσαν βάνουσα από την επιβολή του Poll Tax.

Παρά τις φοβερές διώξεις, ο Μίλιταντ εξακολουθούσε να κατανοεί πως η μάχη ενάντια στον Poll Tax ήταν η μάχη-κλειδί από το 1987 και έπειτα και έβγαλε όλα τα απαραίτητα πολιτικά και οργανωτικά συμπεράσματα που απέρρεαν από αυτή την εκτίμηση. Την ίδια ώρα, μια άλλη γνωστή οργάνωση

της αγγλικής αριστεράς, το βρετανικό ΣΕΚ (SWP) αποσυρόταν από αυτή την μάχη. Κάτω από την καθοδήγηση του ιστορικού του ηγέτη, Τόνι Κλιφ, αποφάσισε πως το κύριο αίτημα του κινήματος ενάντια στον Poll Tax που υιοθετήθηκε από την αρχή του αγώνα, δηλαδή η άρνηση πληρωμής του φόρου – αίτημα το οποίο πρότειναν οι δυνάμεις του Μίλιταντ και έγινε το κεντρικό σύνθημα του κινήματος – ήταν πρακτικά μη εφαρμόσιμο. Υποστήριζε ο Τ. Κλιφ,

«Η εκστρατεία άρνησης πληρωμής δεν υπάρχει. Το να μην πληρώσεις τον Poll Tax είναι σαν να μπαίνεις στο λεωφορείο χωρίς να πληρώνεις εισιτήριο: το μόνο που θα καταφέρεις είναι να σε πετάξουν έξω»! (από ομιλία του Τόνι Κλιφ σε εκδήλωση του SWP στο πολυτεχνείο του Νιούκασλ τον Μάη του 1989, παρατίθεται στο βιβλίο του Π. Τάαφ, «Σοσιαλισμός και ενότητα της Αριστεράς» σ.16)

Το SWP υποστήριξε επίσης πως οι αποκαλούμενες «Ταραχές της πλατείας Τραφάλγκαρ» ήταν το βασικό γεγονός που οδήγησε στην απόσυρση του Poll Tax. Ωστόσο, όσο κι αν αυτές οι «συγκρούσεις» στη μεγάλη αυτή διαδήλωση τον Μάρτη του 1990 είχαν τη σημασία τους δεν ήταν παρά ένα σύμπτωμα του γενικότερου κλίματος που υπήρχε μέσα στην κοινωνία ενάντια στον φόρο. Αυτό που ανάγκασε την Θάτσερ και τους διαδόχους της να υποχωρήσουν και να αποσύρουν τον φόρο δεν ήταν η μία ή η άλλη μεμονωμένη ενέργεια, αλλά η μαζική άρνηση πληρωμής, αυτό το εκπληκτικό κίνημα που αναπτύχθηκε και οργανώθηκε από τον Μίλιταντ και τους συμμάχους μας.

Το 1989, ένα εκατομμύριο κάτοικοι της Σκωτίας είχαν αρνηθεί να πληρώσουν τον φόρο (Poll Tax) προτού το κίνημα εξαπλωθεί μαζικά στην υπόλοιπη Βρετανία. Αυτή η εκστρατεία άρνησης πληρωμής, ακόμα και πριν απλωθεί στην υπόλοιπη Βρετανία, είχε καταδείξει την δύναμη της μαζικής δράσης, και ιδιαίτερα τη σημασία του να βρίσκονται μπροστά, επικεφα-

λής ενός τέτοιου κινήματος, αγωνιστές με ξεκάθαρη στρατηγική και σωστές τακτικές. Η υπόλοιπη Βρετανία μπήκε αποφασιστικά στον αγώνα στον πλευρό των μαχητών που πάλευαν ενάντια στον Poll Tax στην Σκωτία, ξεπερνώντας κι αφήνοντας μακριά πίσω τις επίσημες ηγεσίες των συνδικάτων και του Εργατικού Κόμματος. Στους πρώτους μήνες του 1990, μεγάλες διαδηλώσεις άρχισαν να ξεσπάνε σε μια σειρά πόλεις και χωριά της νότιας Αγγλίας που μέχρι τότε φαντάζανε εξαιρετικά «ήσυχες» περιοχές. Ο Μίλιταντ αναγνωρίστηκε τότε από τα ΜΜΕ των καπιταλιστών ως «ο εχθρός μες στην ίδια την χώρα» εξαιτίας του κυριάρχου ρόλου που έπαιζε στον αγώνα ενάντια στον Poll Tax. Ο ηγέτης του Εργατικού Κόμματος, Νιλ Κίνock, καταδίκασε και αυτός όσους υποστήριζαν την άρνηση πληρωμής του φόρου και θέλοντας να τους ειρωνευτεί τους αποκάλεσε «Επαναστάτες της Παιχνιδούπολης», φράση την οποία δανείστηκε από την πιο χυδαία καπιταλιστική εφημερίδα, την Sun.

Ο επόμενος μεγάλος σταθμός ήταν οι μαζικές διαδηλώσεις που έλαβαν χώρα στις 31 Μάρτη του 1990 στο Λονδίνο και την Γλασκώβη. Η διαδήλωση του Λονδίνου συσείρωσε όλα τα καταπιεσμένα στρώματα της κοινωνίας όλους όσους ήθελαν να εκδικηθούν την Θάτσερ για όλα όσα είχε κάνει: τους άστεγους, τους άνεργους νεολαίους, τους άπορους, τους ανθρακωρύχους, τους τυπογράφους, όλους όσους είχαν κτυπηθεί από την κυβέρνηση της Θάτσερ την προηγούμενη περίοδο. Όμως, παρά την οργή, αυτή η διαδήλωση ήταν απολύτως ειρηνική, και στο ξεκίνημα της έμοιαζε περισσότερο με γιορτή. Μέχρι την ώρα που η κεφαλή της

πορείας έφτανε στην πλατεία Τραφάλγκαρ είχε γίνει μόνο μια σύλληψη. Σύντομα η πλατεία είχε γεμίσει από κόσμο ενώ η ουρά της πορείας δεν είχε ακόμα ξεκινήσει από το πάρκο Κένσινγκτον που ήταν η αφετηρία της διαδρομής.

Η πορεία της 31ης Μαρτίου ήταν ένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα στην ιστορία του βρετανικού εργατικού κινήματος στον 20ο αιώνα. Δεν αποτελείωσε φυσικά από μόνη της τον Poll Tax ή την Θάτσερ προσωπικά, όπως κάποιοι ισχυρίστηκαν στη συνέχεια. Αυτός που το κατάφερε αυτό, και αυτός στον οποίο ανήκει αυτή η τιμή, δεν ήταν άλλος από τον «στρατό» των 18 εκ. ανθρώπων που αρνήθηκαν να πληρώσουν τον φόρο – δημιουργώντας μια ακατανίκητη δύναμη. Αυτές οι τεράστιες, οργισμένες διαδηλώσεις ήταν η χειροπιαστή ένδειξη, τόσο στα μάτια της βρετανικής άρχουσας τάξης όσο και σε διεθνές επίπεδο, για το μέγεθος της αντίθεσης που υπήρχε στον Poll Tax, καθώς και του μίσους που είχε συσσωρευτεί ενάντια στην Θάτσερ και την κυβέρνηση της. Αυτές οι διαδηλώσεις σηματοδότησαν την αρχή του τέλους για την ίδια την Θάτσερ.

Η ίδια γράφει στα απομνημονεύματά της:

«Για πρώτη φορά μια κυβέρνηση είχε διακηρύξει πως οποιοσδήποτε που μπορούσε λογικά να το κάνει, έπρεπε να πληρώνει κάτι τουλάχιστον, για τις κρατικές παροχές από τις οποίες επωφελούνταν. Τραβήξαμε μια ολόκληρη τάξη ανθρώπων – μια υποτάξη αν προτιμάτε – πίσω στις γραμμές της υπεύθυνης κοινωνίας και τους ζητήσαμε να γίνουν πραγματικοί και υπεύθυνοι πολίτες κι όχι απλοί εξαρτώμενοι. Τα βίαια επεισόδια στις 31 Μαρτίου στην πλατεία Τραφάλγκαρ ήταν η απάντηση αυτής της υποτάξης και της Αριστεράς. Η τελική απόσυρση του φόρου ήταν μια από τις μεγαλύτερες νίκες που παραχώρησε ποτέ μια κυβέρνηση των Συντηρητικών σ' αυτούς τους ανθρώπους.» (Μ. Θάτσερ: Τα χρόνια της Ντάουνινγκ Στριτ, σ.661)

Κάτω από την πίεση του μαζικού κινήματος άρνησης πληρωμής, η Θάτσερ αναγκάστηκε να παραιτηθεί και οι διάδοχοί της στην κυβέρνηση του Μέιτζορ απέσυραν τον Poll Tax. Μέχρι τον Νοέμβριο του 1991, 117 άνθρωποι είχαν φυλακιστεί με εντολή 40 δημοτικών συμβουλίων. Από αυτά τα συμβούλια τα 26 ελεγχόντουσαν από το Εργατικό Κόμμα! Τουλάχιστον 10 συνταξιούχοι καταδικάστηκαν με ποινές που συνολικά φτάνανε τις 366 μέρες φυλάκισης, επίσης

φυλακίστηκαν 10 γυναίκες. Πάνω από 30 μέλη και υποστηρικτές του Μίλιταντ ήταν ανάμεσα σε αυτούς που φυλακίστηκαν. Χωρίς αυτόν τον αγώνα, ο Poll Tax πιθανότατα θα υπήρχε μέχρι και σήμερα. Ήταν αυτός ο μαζικός ξεσηκωμός, καθοδηγούμενος από συνειδητούς σοσιαλιστές και μαρξιστές, που οδήγησε στην απόσυρση του και την ήττα της Θάτσερ. Πρέπει να βγουν όλα τα συμπεράσματα και τα διδάγματα από εκείνο τον αγώνα, να μεταφερθούν στο σήμερα, προκειμένου να εξοπλιστούν με τον καλύτερο τρόπο οι σημερινοί αγωνιστές για τα μεγάλα γεγονότα που έχουμε μπροστά μας.

Πίσω στα ζητήματα που αφορούν την κρίση. Το τελικό, και ίσως το σημαντικότερο ερώτημα, αφορά τους στόχους που πρέπει να έχουμε την περίοδο στην οποία έχουμε ήδη μπει και τον ρόλο που θα παίξουν τα κόμματα της Αριστεράς – ιδιαίτερα οι νέοι σχηματισμοί που έχουν δημιουργηθεί στην περίοδο της προηγούμενης δεκαετίας καθώς και αυτής που τώρα διανύουμε.

Νομίζω πως το πιο κρίσιμο καθήκον για την επόμενη περίοδο είναι η μαζική κινητοποίηση του εργατικού κινήματος προκειμένου να αντισταθούμε από τη μια στην επίθεση των αφεντικών στον ιδιωτικό τομέα κι από την άλλη στις επιθέσεις που εξαπολύουν οι κυβερνήσεις μέσα από τα προγράμματα λιτότητας ενάντια στο βιοτικό επίπεδο και τις κοινωνικές παροχές που κερδήθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες. Πάνω από όλα, είναι απαραίτητο να μπορέσουμε να φέρουμε κοντά, σε κοινούς αγώνες, τα διαφορετικά στρώματα των εργαζομένων, να γενικεύσουμε τους αγώνες, προκειμένου να έχουμε την μεγαλύτερη δυνατή «δύναμη πυρός» απέναντι στον αντίπαλο. Όταν η εργατική τάξη ενώνεται σαν μια γροθιά – αυτό το ξέρει και ο τελευταίος εργαζόμενος – η δύναμη της πολλαπλασιάζεται. Είναι λοιπόν απαραίτητο για μας να προβάλλουμε εμφαντικά την ανάγκη σωστής προετοιμασίας των γενικών απεργιών που αναπόφευκτα θα λάβουν χώρα την επόμενη περίοδο στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται. Την ίδια ώρα, οι καπιταλιστές είναι τόσο αποφασισμένοι να κάνουν τους εργαζόμενους να πληρώσουν για την κρίση, που ακόμα και 24ωρες ή και 48ωρες γενικές απεργίες μπορεί να μην είναι αρκετές για να κερδίσουμε τη μάχη ενάντια στους καπιταλιστές και τις κυβερνήσεις τους – όπως έχει φανεί εξάλλου στην περίπτωση της Ελλάδας. Γι' αυτό τον λόγο πρέπει να ξεκινήσει μια σοβαρή

συζήτηση στις γραμμές του κινήματος σχετικά με το τι είδους συνδυασμένες δράσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο είναι απαραίτητες για να μπορέσει το μαζικό κίνημα να αναχαιτίσει την επίθεση της άρχουσας τάξης – μια επίθεση που αν περάσει θα σημαίνει την καταστροφή όλων των βασικών στοιχείων που συνιστούν τον σύγχρονο πολιτισμό.

Με αυτή την έννοια, η δημιουργία και ανάπτυξη νέων, μαζικών σχηματισμών της εργατικής τάξης είναι ζωτικής σημασίας ζήτημα. Χωρίς αμφιβολία, μέσα από τις πικρές εμπειρίες της επίθεσης του κεφαλαίου, τα καλύτερα στοιχεία της εργατικής τάξης θα φτάσουν με τον καιρό στο συμπέρασμα πως δεν είναι απαραίτητο μόνο να παλεύεις ενάντια στην επίθεση που δέχεσαι, αλλά είναι εξίσου απαραίτητο το να χτίσεις μια μαζική πολιτική δύναμη που να παρέχει την εναλλακτική πολιτική πρόταση απέναντι στο καπιταλιστικό σύστημα. Αλλά η περίοδος που η εργατική τάξη «μαθαίνει», δηλαδή η περίοδος που κυριαρχούν οι δυσκολίες, το αδιέξοδο και η επίπονη προσπάθεια της εξαγωγής συμπερασμάτων, μπορεί να γίνει πολύ πιο σύντομη με την εμφάνιση νέων, μαζικών σχηματισμών της Αριστεράς. Με αυτή την έννοια, τα πρώτα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, στην Ελλάδα με τον ΣΥΡΙΖΑ, στη Γερμανία με το Die Linke, στη Βραζιλία με το P-Sol, κοκ, φάνηκε να ανοίγουν μια τέτοια προοπτική. Ωστόσο, αυτοί οι σχηματισμοί έχουν σε μεγάλο βαθμό «εκλογικό» χαρακτήρα, δεν έχουν σοβαρή σύνδεση με τους εργατικούς αγώνες, πέρα από το κοινοβουλευτικό επίπεδο, και έτσι σε αυτή την φάση η ουσιαστική επιρροή τους παραμένει περιορισμένη και αδύναμη. Παρόλα αυτά, πιστεύουμε πως με την παρέμβαση των μαρξιστών μπορούμε να βαθύνουμε την σχέση αυτών των σχηματισμών με την εργατική τάξη και να συμβάλουμε και σε ιδεολογικό επίπεδο, βοηθώντας τους να δυναμώσουν και να αναπτυχθούν. Αν αυτά τα βήματα πραγματοποιηθούν, τότε σε επόμενη φάση θα είναι οι ίδιοι οι αγώνες των εργαζομένων που θα πάνε αυτούς τους σχηματισμούς ακόμη παραπέρα. Είναι σημαντικό το γεγονός πως αυτοί οι σχηματισμοί προσφέρουν την δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων γύρω από τα ζητήματα που απασχολούν το κίνημα, ανταλλαγής απόψεων που γίνεται μπροστά σε ένα μαζικό ακροατήριο. Ταυτόχρονα, είναι απαραίτητο να αναπτύξουμε τις

γνήσιες δυνάμεις του μαρξισμού, οι οποίες πιστεύουμε πως αυτή την εποχή συσπειρώνονται κυρίως γύρω από την CWI.

Κλείνοντας, Πίτερ, πες μας πως βλέπεις τον ρόλο της CWI σε αυτές τις διεργασίες;

Πιστεύω πως η CWI έχει να παίξει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στις εξελίξεις, όπως έχουν ήδη αρχίσει να καταδεικνύουν τα γεγονότα στην Ελλάδα, στη Βρετανία, τη Γερμανία και σε άλλες χώρες.

Δεν υπερβάλλουμε τις δυνάμεις μας, έχουμε γνώση των μεγεθών μας. Είμαστε μια μικρή οργάνωση, προς το παρόν, σε σχέση με τα μεγέθη του μαζικού κινήματος. Αλλά πιστεύω πως δεν υπάρχει καθαρότερη ανάλυση της παρούσας κρίσης και των καθηκόντων που απορρέουν από αυτήν για την εργατική τάξη, από αυτήν που επεξεργάστηκε η CWI όλη την προηγούμενη περίοδο.

Επιδιώκουμε την κοινή δράση με όσους είναι πραγματικά διατεθειμένοι να αγωνιστούν. Ελπίζουμε πως θα μπορέσουμε να συντονίσουμε τους αγώνες μας με άλλες δυνάμεις και να χτίσουμε μαζί, μαζικούς, ευρύτερους σχηματισμούς μέσα στις γραμμές του εργατικού κινήματος, και ταυτόχρονα ένα ισχυρό επαναστατικό πόλο που θα μπορέσει να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που προκύπτουν από τις εξελίξεις στην Ελλάδα, την Ευρώπη και διεθνώς.

Ο στόχος μας είναι, για να το θέσω απλά, να χτίσουμε μαζικά κόμματα της εργατικής τάξης, μέσα στα οποία να υπάρχει μια ισχυρή μαρξιστική-τροτσκιστική ραχοκοκαλιά. Μέσα από αυτό το δρόμο θα μπορέσουν, σε ένα επόμενο στάδιο, να χτιστούν μαζικά επαναστατικά κόμματα και μια μαζική διεθνής μαρξιστική οργάνωση. Ο 21ος αιώνας θα είναι ο αιώνας του σοσιαλισμού. Αλλά αυτό δεν θα επιτευχθεί εύκολα και απλά. Θα υπάρξουν σημαντικοί αγώνες, αλλά θα υπάρξουν επίσης και ήττες εξαιτίας του ρόλου των ηγεσιών του κινήματος. Όμως μέσα από αυτούς τους αγώνες θα σφυρηλατηθεί μια νέα γενιά αγωνιστών που θα βγάλει τα απαραίτητα συμπεράσματα και από τις νίκες και από τις ήττες και θα διασφαλίσει πως η εργατική τάξη στην Ελλάδα, την Βρετανία, την Ευρώπη και ολόκληρο τον κόσμο θα φτάσει στον τελικό μας στόχο, μια δημοκρατική σοσιαλιστική κοινωνία.

Το «Ξεκίνημα» παλεύει για τα καθημερινά προβλήματα των εργαζομένων και της νεολαίας και για το σοσιαλισμό στην Ελλάδα και διεθνώς. Πιστεύουμε βαθιά πως χωρίς κοινή διεθνιστική πάλη στην Ευρώπη και διεθνώς δεν θα μπορέσουμε να αλλάξουμε τον κόσμο προς όφελος των εργαζομένων, της νεολαίας και των φτωχών λαϊκών στρωμάτων. Κάνουμε τον διεθνισμό πράξη συμμετέχοντας στην Επιτροπή για μια Εργατική Διεθνή (CWI) η οποία παλεύει σε 40 περίπου χώρες σε όλες τις ηπείρους, για τους πιο πάνω στόχους.

Ελάτε σ' επαφή:

Αθήνα: Γόρτυνος 8, Κάτω Πατήσια.

ΤΗΛ.: 210 – 2283019

Θεσ/νικη: Πτολεμαίων 40. ΤΗΛ.: 2310 – 540432

Βόλος: ΤΗΛ.: 6944421153

e-mail: xekinima@hotmail.com

www.xekinima.org

ΕΠΙΤΡΟΠΗ για μια ΔΙΕΘΝΗ των ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
COMMITTEE for a WORKERS' INTERNATIONAL - C.W.I.

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Σοσιαλιστική Διεθνιστική Οργάνωση